

2021.157

Eindverslag Meulebeke Achtste Linielaan

Verslag van Resultaten

**Bert ACKE, Maarten BRACKE, Paulien FONTEYN, Gwendy WYNS, Kirsten NOTE en Jeroen
VANDEN BORRE**

8-2-2022

Titel: Eindverslag Meulebeke Achtste Linielaan

Erkend archeoloog: Jeroen Vanden Borre

Auteurs: Bert Acke, Maarten Bracke, Paulien Fonteyn, Gwendy Wyns, Kirsten Note, Jeroen Vanden Borre

Projectcode opgraving: 2021I127

Bekrachtigde archeologienota: <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/13334>

Intern projectnummer: 2021.157

Locatiegegevens: West-Vlaanderen, Meulebeke, Achtste Linielaan en Pittemstraat

Oppervlakte totale plangebied: ca. 44 764m²

Advieszone archeologische werfbegeleiding: ca. 6 928m²

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied:

Noordwest:	x: 73655.44	y: 182933.99
Noordoost:	x: 73912.53	y: 183132.81
Zuidwest:	x: 73676.69	y: 182906.48
Zuidoost:	x: 73940.04	y: 183117.55

Kadastergegevens: Meulebeke, Afdeling 1, Sectie A, Openbare wegenis, 1035/4 (figuur 1 en 2)

Betrokken actoren: Bert Acke (assistent-archeoloog), Maarten Bracke (erkend archeoloog), Gwendy Wyns (assistent-archeoloog), Paulien Fonteyn (assistent-archeoloog), Kirsten Note (assistent-archeoloog), Jeroen Vanden Borre (erkend archeoloog) en contactpersoon initiatiefnemer

Begin- en einddatum veldwerk: 13/09/2021 t.e.m. 22/09/2021

Wetenschappelijke advisering: /

Topografische kaart: figuur 1

Plaats en datum: Moerbeke-waas, 13/10/2021

Nummer wettelijk depot: nog onbekend

© Acke & Bracke bv, Dorpvaart 76, 9180 Moerbeke-waas en BAAC Vlaanderen bv, Hendekenstraat 49, 9968 Bassevelde. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

1. <u>BESCHRIJVEND GEDEELTE</u>	5
1.1. SITUERING	5
1.2. ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS	7
1.2.1. SAMENVATTING BUREAUONDERZOEK	7
1.2.2. SAMENVATTING ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM DOOR MIDDEL VAN PROEFSLEUVEN	9
1.3. ONDERZOEKSOPDRACHT	10
1.3.1. VRAAGSTELLING MET BETREKKING TOT DE ARCHEOLOGISCHE SITE.....	10
1.3.2. RANDVOORWAARDEN.....	11
1.3.3. BESCHRIJVING VAN DE GEPLANDE WERKEN	12
1.4. WERKWIJZE EN STRATEGIE	14
1.4.1. OPGRAVINGSMETHODE.....	14
1.4.2. ORGANISATIE VAN DE OPGRAVING	20
1.4.3. RELEVANT GEBRUIKT MATERIAAL	20
1.4.4. AFWIJKINGEN STRATEGIE TEN OPZICHTE VAN HET PROGRAMMA VAN MAATREGELEN	20
1.4.5. SELECTIEKEUZE VONDSTEN.....	21
1.4.6. SELECTIEKEUZE STAALNAME	22
1.4.7. INBRENG SPECIALISTEN	22
1.4.8. ALGEMENE WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING	22
2. <u>ASSESSMENTRAPPORT</u>	23
2.1. GEHANTEERDE METHODEN, TECHNIEKEN EN CRITERIA	23
2.2. OBSERVATIES EN REGISTRATIES	23
2.2.1. ASSESSMENT VAN DE VONDSTEN	23
2.2.2. ASSESSMENT VAN DE STALEN	25
2.2.3. CONSERVATIE-ASSESSMENT	25
2.2.4. ASSESSMENT VAN DE SPOREN, SPOORCOMBINATIES EN ARCHEOLOGISCHE STRUCTUREN	25
2.2.5. ASSESSMENT VAN DE ARCHEOLOGISCHE SITE	26
2.3. POTENTIEEL VOOR WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK	27
2.4. UIT TE VOEREN ONDERZOEK	28
2.4.1. TE BEANTWOORDEN ONDERZOEKSVRAGEN	28
2.4.2. STRATEGIE VOOR DE VERWERKING	29
2.4.3. CONSERVATIESTRATEGIE	29
2.4.4. ONDERZOEKSVRAGEN BIJ VERVOLGONDERZOEK.....	29
3. <u>INTERPRETATIE VAN DE ARCHEOLOGISCHE SITE</u>	30
3.1. LANDSCHAPPELIJK, HISTORISCH EN ARCHEOLOGISCH KADER	30
3.1.1. LANDSCHAPPELIJK KADER	30
3.1.2. HISTORISCH KADER.....	34
3.1.2.1. Algemeen	34
3.1.2.2. Cartografische bronnen.....	39

3.1.3.	ARCHEOLOGISCH KADER	42
3.2.	STRATIGRAFISCHE OPBOUW	46
3.2.1.	BODEMGENESE	46
3.2.2.	BODEMBEWARING	51
3.2.3.	BODEMBEWARING EN BEWARING ARCHEOLOGISCHE SITE/ARTEFACTEN	51
3.2.4.	REFERENTIEBODEMS OP GEKENDE ARCHEOLOGISCHE SITES	51
3.3.	BESCHRIJVING VAN DE ARCHEOLOGISCHE SITE.....	52
3.4.	CULTURELE EN NATUURWETENSCHAPPELIJKE VONDSTEN	59
3.5.	DATERING EN INTERPRETATIE ARCHEOLOGISCHE SITE	60
3.5.1.	RELATIEVE DATERING AAN DE HAND VAN SPOREN EN VONDSTEN	60
3.5.2.	ABSOLUTE DATERING AAN DE HAND VAN NATUURWETENSCHAPPELIJKE DATERINGSTECHNIEKEN	60
3.5.3.	ABSOLUTE DATERING AAN DE HAND VAN HISTORISCHE BRONNEN	60
3.5.4.	TAFONOMISCHE OPBOUW EN FORMATIE	60
3.6.	SYNTHESE.....	61
3.6.1.	INTERPRETATIE VAN DE ARCHEOLOGISCHE SITE	61
3.6.2.	BELANG EN BETEKENIS VAN DE ARCHEOLOGISCHE SITE	62
3.7.	BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN EN -DOELEN	63
3.8.	SAMENVATTING GESPECIALISEERD PUBLIEK	66
3.9.	SAMENVATTING NIET-GESPECIALISEERD PUBLIEK	68
3.10.	BIBLIOGRAFIE	69
3.11.	FIGURENLIJST	70
3.12.	TABELLENLIJST	72
4.	<u>BEWARING EN DEPONERING.....</u>	<u>73</u>
5.	<u>BIJLAGEN.....</u>	<u>74</u>
5.1.	LIJST PLANNEN EN KAARTEN	74
5.2.	TEKENINGENLIJST	74
5.3.	FOTOLIJST	74
5.4.	SPORENLIJST	74
5.5.	VONDSTENLIJST	74
5.6.	STALENLIJST.....	74
5.7.	SKELETFORMULIEREN	74
5.8.	CONSERVATIERAPPORT	74
5.9.	RESULTATEN AARDKUNDIGE EN NATUURWETENSCHAPPELIJKE ANALYSES	74
5.10.	REFERENTIEPROFIEL	75
5.11.	DAGRAPPORTEM	75
5.12.	GRONDPLANNEN.....	75

1. Beschrijvend gedeelte

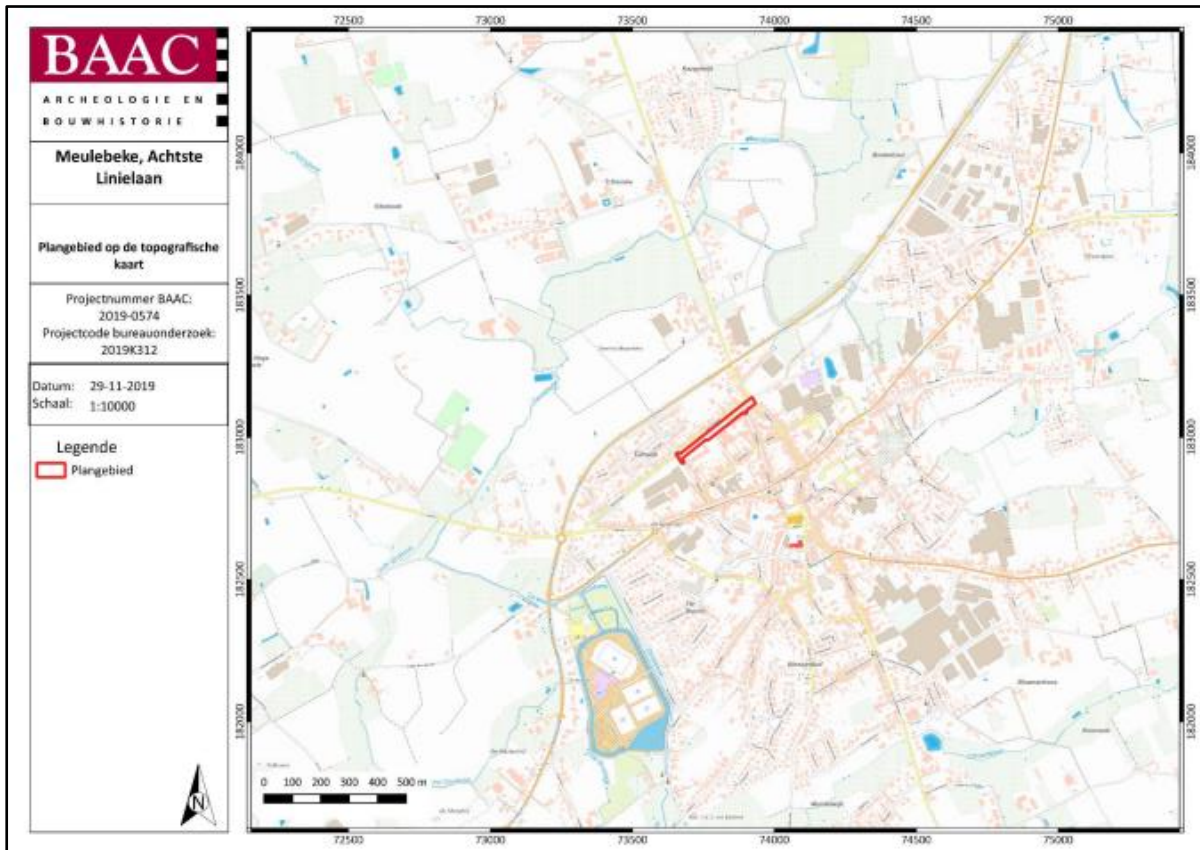
1.1. Situering

De totale oppervlakte van het plangebied Meulebeke - Achtste Linielaan bedraagt ca. 7.500m², de geplande bodemingrepen hebben een oppervlakte van ca. 4.800m². Het valt buiten een beschermde archeologische site, ligt niet in een archeologisch vastgestelde zone en komt niet voor op de kaart met gebieden waarin geen archeologische waarden (meer) te verwachten zijn (GGA, gebieden geen archeologie). Daarnaast werden voor het plangebied en de directe omgeving geen waarden voor 'beschermd onroerend erfgoed' opgenomen in het Geoportaal. Binnen het plangebied werd wel een melding gemaakt van bouwkundig erfgoed, nl. een stationsgebouw gebouwd in 1854. Net naast het stationsgebouw werd een oorlogsmonument opgetrokken.

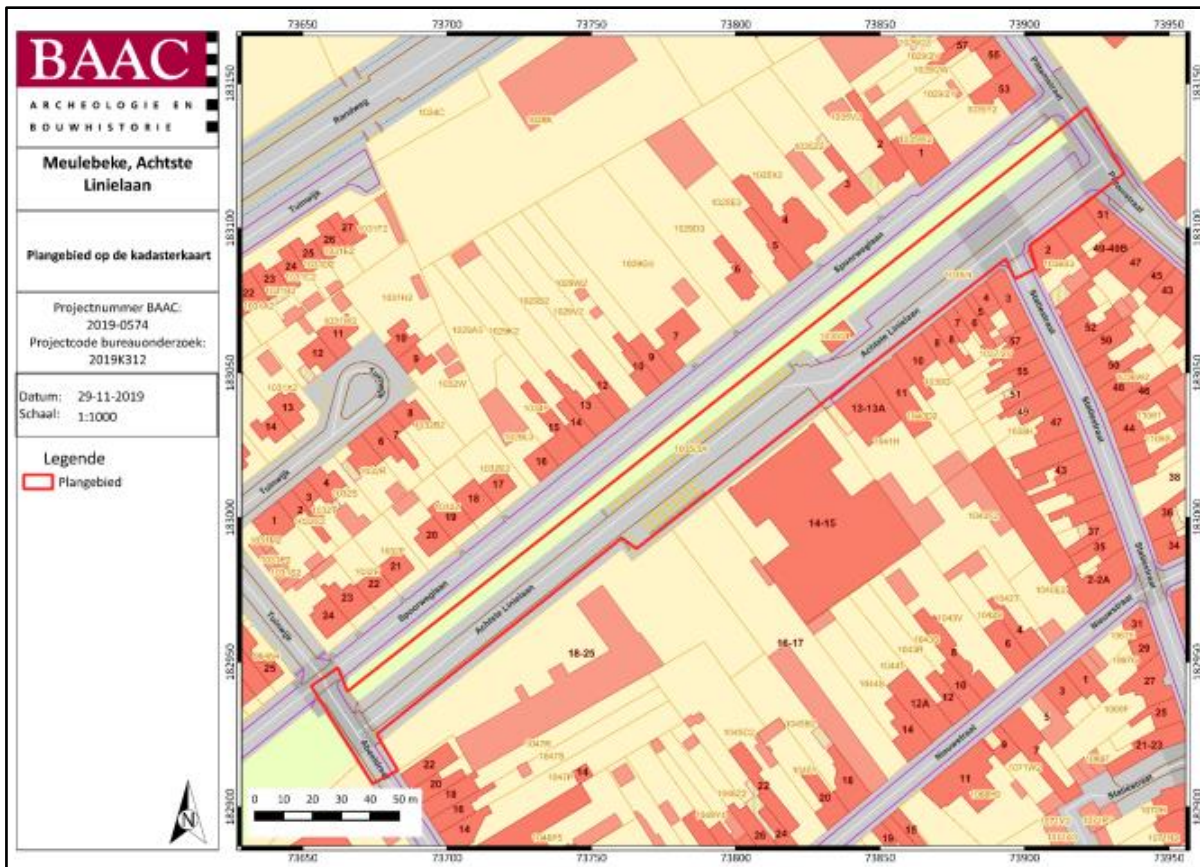
Aangezien het plangebied in een woon- of recreatiegebied ligt, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3.000m² of meer bedraagt en de ingreep minstens 1.000m² bedraagt, is volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 een archeologienota vereist. Deze archeologienota, waarvan akte genomen door het agentschap Onroerend Erfgoed, wordt bij de stedenbouwkundige aanvraag gevoegd.

Het plangebied omvat de huidige Achtste Linielaan, gelegen tussen de Pittemstraat in het noordoosten en de Abeeldreef in het zuidwesten. Het plangebied omvat naast de weg nog enkele parkeerplaatsen en een stuk grasland. Langs deze weg zijn twee waarden van bouwkundig erfgoed opgenomen.

In het bureauonderzoek werd opgenomen dat een werfbegeleiding diende uitgevoerd te worden over de zone van de geplande werken. Dit eindverslag beschrijft hier de resultaten van.

Figuur 1 Aanduiding van het plangebied op de topografische kaart (bron: Agiv).

Figuur 2 Aanduiding van het plangebied op de kadastrale kaart (bron: geopunt.be).

1.2. Archeologische voorkennis

1.2.1. Samenvatting bureauonderzoek¹

Aangezien het plangebied in een woon- of recreatiegebied ligt, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3.000m² of meer bedraagt en de ingreep minstens 1.000m² bedraagt, is volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 een archeologienota vereist. Deze archeologienota, waarvan akte genomen door het agentschap Onroerend Erfgoed, wordt bij de stedenbouwkundige aanvraag gevoegd.

Ter hoogte van de Achtste Linielaan wordt een infiltratiegracht voorzien in een groenzone. Deze groenzone werd voorheen ingenomen door een spoorlijn, waardoor de kans op het aantreffen van steentijdconcentraties kleiner wordt. Bovendien werd de buurt tijdens WO I en II geteisterd door verscheidene bominslagen en de Belgische soldaten hebben over een gebied van 500m breed langs de spoorlijn de grond vergraven. In de directe en ruime omgeving van het plangebied werden tot op heden weinig tot geen restanten (bewoning en/of vondstmateriaal) uit de metaaltijden en Romeinse periode gedaan. De kans dat deze in het plangebied aangetroffen worden is bijgevolg klein. Voor de periode vanaf de middeleeuwen zijn er op het historisch kaartmateriaal vanaf het einde van de 18de eeuw aanwijzingen dat er zeker bebouwing geweest is in de directe en ruimere omgeving van het plangebied. Uit de historische bronnen blijkt eveneens dat Meulebeke een zeer vroege geschiedenis kent en een belangrijke rol speelde in de textielindustrie. Voor de periode vanaf de Eerste Wereldoorlog tot en met de Tweede Wereldoorlog is de verwachting voor archeologische sporen middelhoog tot hoog. Sporen uit de Eerste Wereldoorlog zullen voornamelijk bestaan uit granaatinslagen. Aangezien er melding gemaakt wordt in de historische bronnen dat de soldaten zich ingegraven hebben langs de spoorlijn in de Tweede Wereldoorlog worden voornamelijk loopgraven en schuttersputten verwacht. Deze zijn goed terug te vinden in de archeologische record. De kans op oorlogsslachtoffers is zeer klein maar niet onbestaand. Verder onderzoek moet hier meer informatie over verschaffen. Concluderend kan gesteld worden dat de archeologische waarden ter hoogte van de Achtste Linielaan en de bijhorende groenzone is middelhoog tot hoog voor sporen van de Eerste en Tweede Wereldoorlog. De kans op het aantreffen van oudere sporen is kleiner door de vele bombardementen in de oorlogen en de aanleg van de spoorlijn Meulebeke – Tielt in de 19de eeuw.

De enige manier om informatie te verzamelen over het al dan niet aanwezig zijn van een archeologische site uit de steentijd, metaaltijden, Romeinse tijd, de middeleeuwen en postmiddeleeuwen is via verder vooronderzoek. Aangezien er nog maar weinig archeologisch onderzoek verricht is in deze streek is het potentieel op kennisvermeerdering hoog. Ter hoogte van de Achtste Linielaan maken de historische bronnen melding van de slag van Meulebeke op 26 en 27 mei 1940 waarbij vele Belgische soldaten zich ingegraven hebben langs de spoorlijn om de streek te verdedigen tegen de oprukkende Duitsers die Meulebeke binnenvielen vanaf het zuiden. 21 Belgische soldaten zouden tijdens deze slag gesneuveld zijn. Verder onderzoek zou een grote meerwaarde betekenen voor de oorlogsgeschiedenis van Meulebeke en zou eventueel een gerichter antwoord kunnen bieden over de precieze locatie van de troepen, de intensiteit van de gevechten,.... Hierbij is

¹ Van Laere 2019

het niet uitgesloten dat oorlogsslachtoffers en -materiaal aangetroffen kunnen worden tijdens de geplande werken.

Na afronding van het bureauonderzoek stelt BAAC Vlaanderen bvba vast dat verder vooronderzoek noodzakelijk is. Er werd namelijk onvoldoende informatie gegenereerd tijdens deze fase van het vooronderzoek om een mogelijke aan- of afwezigheid van een archeologische site afdoende te staven en dus een gemotiveerde uitspraak te doen over het al dan niet moeten nemen van verdere maatregelen. Voor het plangebied wordt een **archeologische begeleiding** geadviseerd tijdens de aanleg van de nieuwe weg, de gracht en de infiltratiegracht.

Figuur 3 Aanduiding van het plangebied met afbakening van de zones voor archeologische begeleiding (bron: Baac Vlaanderen en geopunt).

1.2.2. Samenvatting archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven

Niet van toepassing. Na de opmaak van de bureaustudie werd meteen een archeologische begeleiding van de geplande werken geadviseerd.

1.3. Onderzoeksopdracht

1.3.1. Vraagstelling met betrekking tot de archeologische site

In het programma van maatregelen bij de archeologienota² waren onderstaande niet-limitatieve onderzoeksvragen opgenomen:

Landschappelijk kader:

- Hoe was de oorspronkelijke (natuurlijke) bodemopbouw?
- Wat is de aard, diepteligging, kwaliteit en ruimtelijke omvang (horizontaal en verticaal) van de archeologische site?
- Wat zijn de verschillende landschappelijke elementen in het onderzoeksgebied?
- In welke mate is de bewaringstoestand van de vindplaats aangetast en welke processen zijn hiervoor verantwoordelijk?
- Zijn er verschillen in bewaringstoestand tussen of binnen de onderscheiden landschappelijke/topografische eenheden en waaruit bestaan deze verschillen?

Oorlogsgerelateerde onderzoeksvragen:

- Zijn er nog structuren aanwezig in het veld?
- Welke type structuren zijn herkenbaar (greppels, kabelsleuven, loopgraven, schuttersputten, ...)?
- Kan er een onderscheid gemaakt worden tussen structuren van WOI en WOII.
- Is er geschut opgesteld?
- Zijn er op basis van vondsten uitspraken te doen over welke eenheden actief waren in deze regio? Komt het vondstmateriaal overeen met dat wat gebruikt werd door de 9^e compagnie van de achtste linie?
- Zijn er menselijke resten aanwezig binnen het plangebied?
 - o Liggen de resten in anatomisch verband?
 - o Is het mogelijk de resten aan een periode toe te wijzen en zoja, welke?
 - o Gaat het om een oorlogsslachtoffer?
 - o Zijn er vondsten die identificatie mogelijk maken?
 - o Betreft het een intentionele begraving of niet?
 - o Is repatriëring nodig?
- Zijn er aanwijzingen waarop schuttersputten en/of loopgraven aangelegd zijn en vervolgens verlaten? Hoe zijn deze georiënteerd?

² Van Laere 2019

- Kan er iets gezegd worden over de intensiteit van de gevechten?
 - o Op basis van munitie
 - o Op basis van sporen van granaatinslagen?
- Is de bekomen informatie afwijkend van het beeld dat ontstaan was uit het archiefonderzoek?
- Welke conserveringsmaatregelen moeten genomen worden om een goede bewaring en toekomstig onderzoek te garanderen?
- Strekt de site zich nog uit naar de aanpalende percelen?

1.3.2. Randvoorwaarden

Voor het plangebied werd niet gekozen voor een standaard opgraving, maar voor een opgraving in de vorm van een werfbegeleiding. De reden hiervoor ligt in het feit dat een volwaardige opgraving niet mogelijk is gezien de technische uitvoeringswijze van de geplande bodemingrepen (CGP 4.0 hoofdstuk 19). De werfbegeleiding is in essentie een volwaardige archeologische opgraving, met dat verschil dat de archeoloog hier de graafwerkzaamheden opvolgt. Het onderzoek kadert binnen duidelijke technische beperkingen die de geplande werken inherent met zich meebrengen. De omvang van de werfbegeleiding (in het vlak en in de diepte) beperkt zich echter tot de omvang van de bodemingrepen. De werfbegeleiding betracht steeds zo maximaal mogelijk de technieken van een archeologische opgraving te benaderen. Onvoorziene afwijkingen ten aanzien hiervan worden opgenomen in het archeologierapport en het eindverslag van de werfbegeleiding.

De werfbegeleiding omvat alle werken die zullen plaatsvinden ter hoogte van de Achtste Linielaan (figuur 3). Concreet spelen de werken die begeleid dienen te worden zich af binnen een zone van ca. 6928m² ter hoogte van de Achtste Linielaan. Deze zone omvat de heraanleg van de weg, de parkings en de aanleg van de grachten. Binnen deze afgebakende zone wordt de rijweg over de volledige breedte opgebroken en wordt een nieuwe rijweg aangelegd met een parking. Hierbij zal de ingreep voor de aanleg van de toekomstige rijweg ca. 45cm onder maaiveld bedragen. Het gedeelte dat voorzien wordt voor de parking zal een maximale diepte van ca. 33cm bedragen. Naast de weg zal een gracht aangelegd worden. De maximale diepte van de gracht is 1m onder het huidig maaiveld. De gracht wordt 5m breed en onder een hellingshoek aangelegd. Elk van deze graafwerken wordt door een erkend archeoloog begeleid (figuur 3).

1.3.3. Beschrijving van de geplande werken

De opdrachtgever plant op het terrein verschillende wegenis- en rioleringswerken. Hierbij worden eventueel in het plangebied aanwezige archeologische waarden onherroepelijk vernietigd. De aard en omvang van de ingrepen worden hieronder beschreven. In bijlage zullen de plannen in hoge resolutie meegegeven worden.

Rioleringswerken

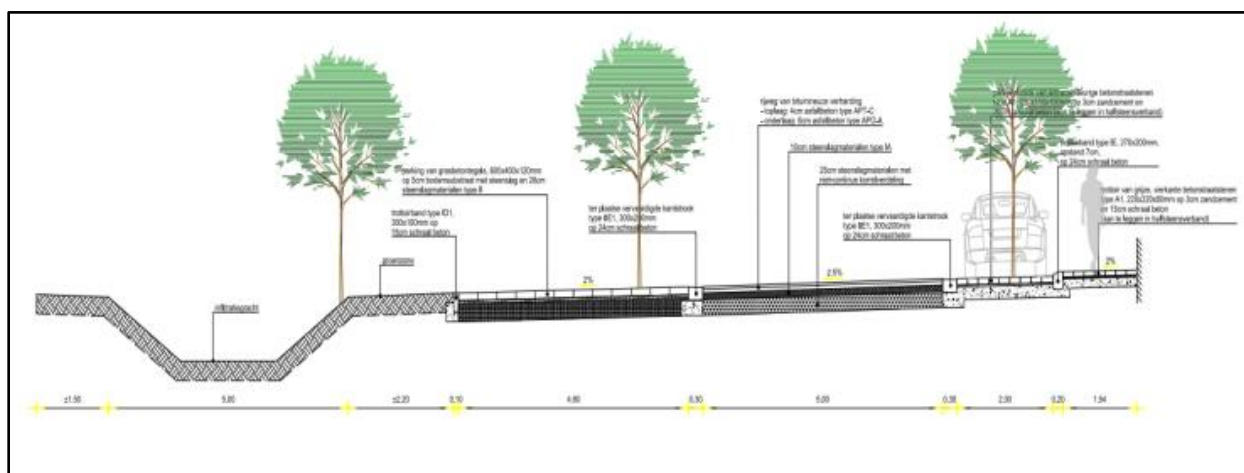
Een gescheiden rioleringsstelsel zal in de straat aangelegd worden. Hierbij zullen de woningen aangesloten worden op enerzijds een regenweerafvoer (RWA) en anderzijds een droogweerafvoer (DWA). Hierbij variëren de dieptes tussen 0.10 m onder het maaiveld tot een maximale diepte van 1 m onder het maaiveld. De maximale diepte komt enkel voor op lokale plaatsen waar oa. toegangsputten geplaatst worden. Nadien wordt de weg hersteld met een bitumineuze verharding.

Wegeniswerken

Bij de wegeniswerken in de Achtste Linielaan zullen de huidige weg en de bijhorende verharding voor de parking uitgedroogd worden om vervolgens een nieuwe weg aan te leggen. Deze weg zal bestaan uit bitumineuze verharding van 10cm, daaronder komt 10cm steenslag en daaronder komen nog verschillende steenslagmaterialen met een niet-continue korrelverdeling van ca. 25cm. In totaal zal de maximale diepte onder het maaiveld 45cm bedragen. Waar nu de verharding is voor de huidige parking zal een nieuwe parking aangelegd worden. Deze zal bestaan uit grasbetontegels, deze tegels zullen geplaatst worden op een bodemsubstraat van 5cm en steenslag van 28cm. De maximale ingreepdiepte voor de aanleg van de parking zal dus 33cm onder het maaiveld bedragen.

Infiltratiegracht

Naast de parking ter hoogte van de Achtste Linielaan zal een infiltratiegracht van 5m breed onder een lichte hellingshoek aangelegd worden. De maximale diepte van deze gracht zal 1m onder het maaiveld bedragen.

Figuur 4 Uitsnede uit het ontwerpplan - doorsnede (bron: initiatiefnemer).

Figuur 5 Aanduiding van het plangebied met afbakening van de zones voor archeologische begeleiding (bron: Baac Vlaanderen en geopunt).

1.4. Werkwijze en strategie

1.4.1. Opgravingsmethode

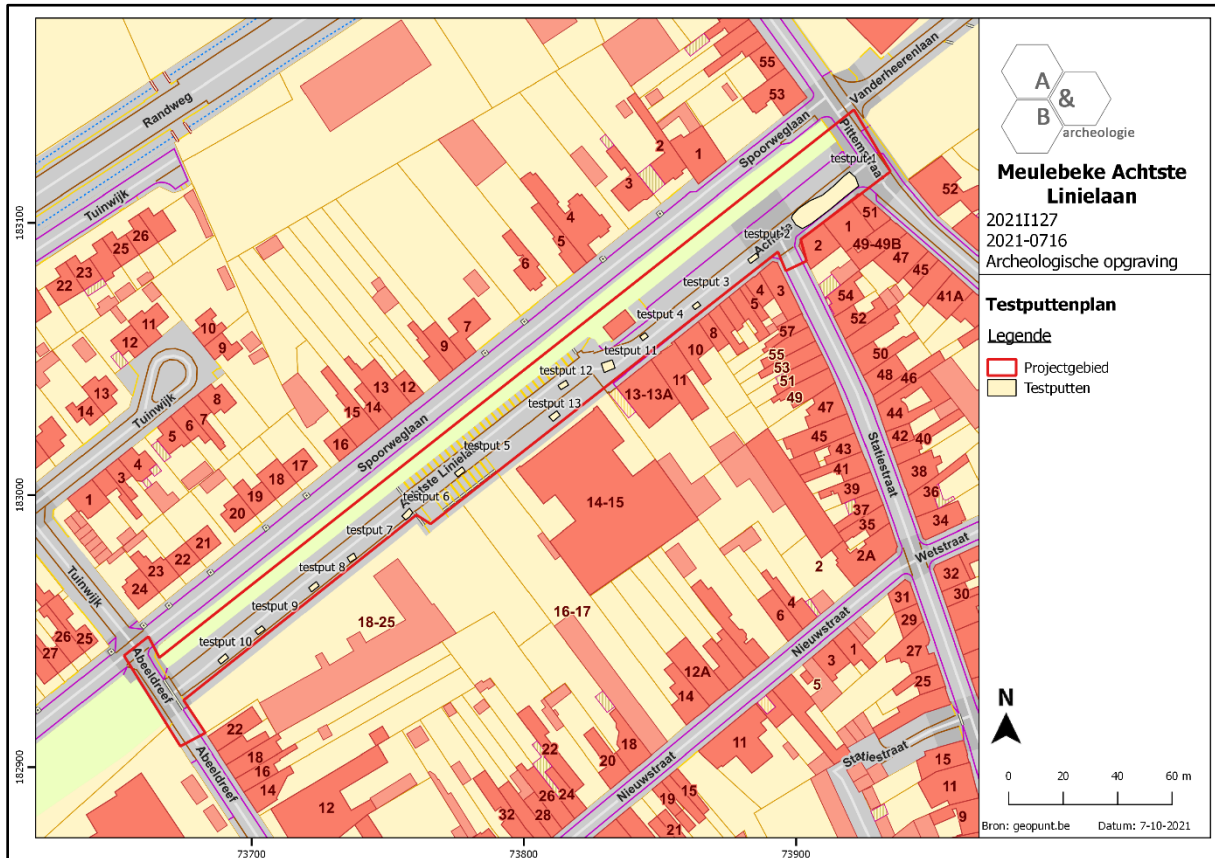
Op basis van het bureauonderzoek werd in het programma van maatregelen een archeologische werfbegeleiding opgelegd. Het onderzoek dient uitgevoerd te worden volgens de bepalingen in de Code van Goede Praktijk en de voorwaarden opgenomen in het programma van maatregelen horende bij de archeologienota. De erkende archeoloog kan enkel mits gefundeerde motivatie afwijken van sommige van deze bepalingen en voorwaarden.

De vooropgestelde onderzoeksstrategie werd aangepast bij aanvang van de archeologische begeleiding. Bij de start werd immers een grote zone (testput 1) archeologisch opgevolgd aan de oostelijke zijde van de Achtste Linielaan met aansluiting op de Pittemstraat. In deze zone bleek al snel dat de maximale uitgravingsdiepte van 45cm zich nog binnen sterk verstoorde lagen bevond. Om die reden werden over het volledige traject van de Achtste Linielaan 13 testputten aangelegd in twee fases ter validering van de impact van de geplande werken op het eventuele archeologische erfgoed. Testputten 1 tot en met 10 werden aangelegd op 13 september en omvatten nagenoeg het volledige traject, met uitzondering van de zone ter hoogte van de brandweer. In deze laatste zone werden op 22 september drie bijkomende testputten (testput 11 tem 13) aangelegd om ook hier een inschatting te kunnen maken. Enkel ter hoogte van testput 4, aan het stationnetje, werd het archeologische vlak geraakt en werd een ruimere zone (AZ1, ca. 156m²) opgegraven. Elders bleef de uitgravingsdiepte, voor zowel de wegenis als gracht, zich beperken tot verstoorde lagen en kon bovendien bepaald worden op basis van bodemkundige profielen dat het eerste archeologische vlakniveau zich beduidend dieper bevond (ca. -125cm onder het straatniveau). Er was bijgevolg nog een voldoende ruime buffer onder de maximale uitgravingsdiepte van de wegenis (maximaal 45cm) en gracht (maximaal 1m). De rioleringen situeerden zich ter hoogte van de reeds bestaande riolering en werd vervangen. Deze rioleringswerken brachten geen nieuwe verstoringen met zich mee. De archeologische begeleiding werd ondersteund door een CTE-deskundige gezien de kans op explosieven uit de Eerste en Tweede Wereldoorlog.

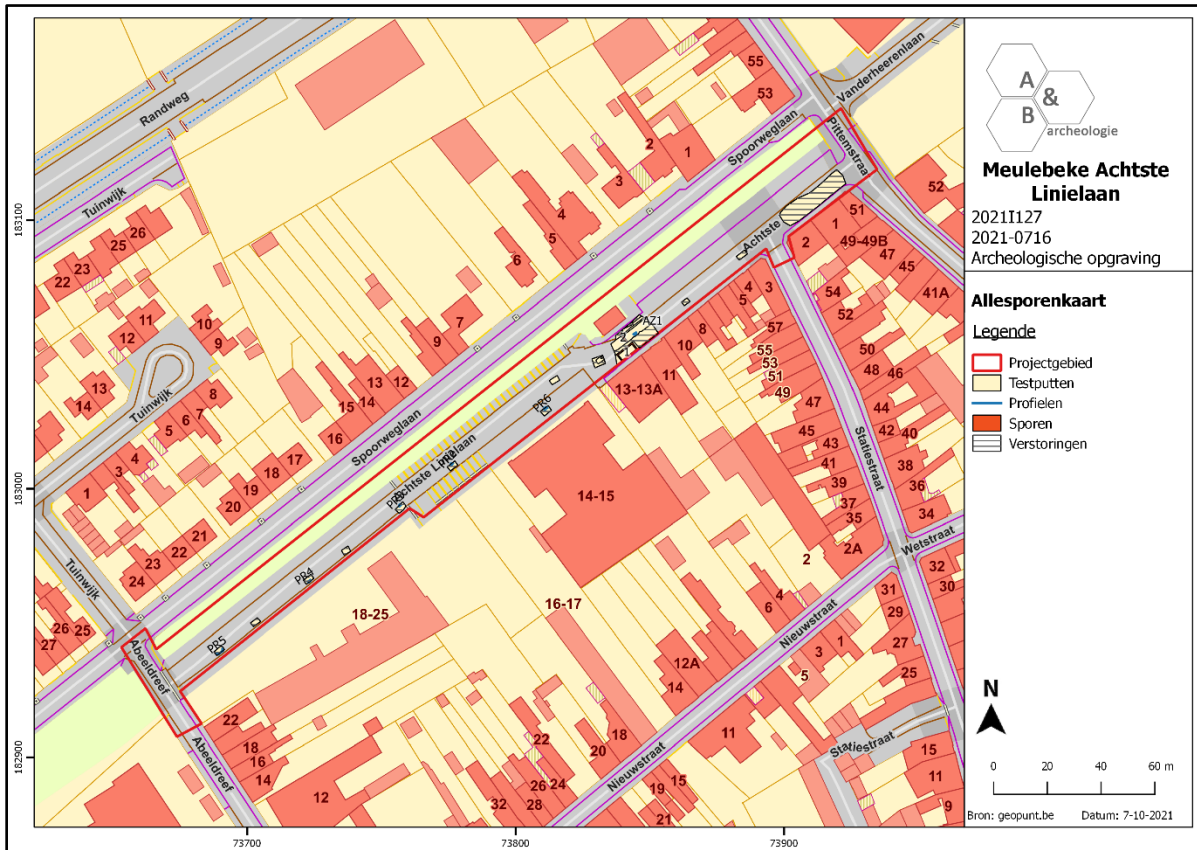
Het onderzoek werd uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk. De opmetingen werden uitgevoerd met een GPS-aangestuurd systeem met precisie van 1cm. De teelaarde, het aangelegde vlak, de sporen en de storten werden onderzocht met een metaaldetector van het type XP Deus. Dit leverde, met uitzondering van één Duitse kogelhuls, geen relevante archeologische vondsten op. Het wegtracé werd onderzocht door middel van 13 testputten en 1 archeologische zone. Het archeologisch vlak werd opgeschoond. Alle sporen, 2 in totaal, kregen een uniek nummer, werden beschreven en geregistreerd via foto's en opmetingen. De grondsporen werden geregistreerd, gecoupeerd en onderzocht. De foto's werden genomen met een camera van het merk Nikon Coolpix W300. Vondstmateriaal werd schoongemaakt, verpakt, voorzien van een vondstkaartje en geïnventariseerd. Er werden hiervoor 2 inventarisnummers uitgedeeld. De Duitse kogelhuls werd na een fotografische documentering overgedragen aan de CTE-deskundige.

Het maaiveldniveau (straatniveau) situeert zich tussen ca. +19,35 en +19,55m TAW en kent een vrij regelmatig vlak verloop. Het niveau van de testputten situeert zich tussen ca. +18,6 en 19,1m TAW. Dit niveau bevindt zich steeds minstens 45cm onder het straatniveau en werd aangevuld met profielen. Hierbij kon opgemerkt worden dat de verstoorde nog dieper reiken tot meer dan 1m, wat

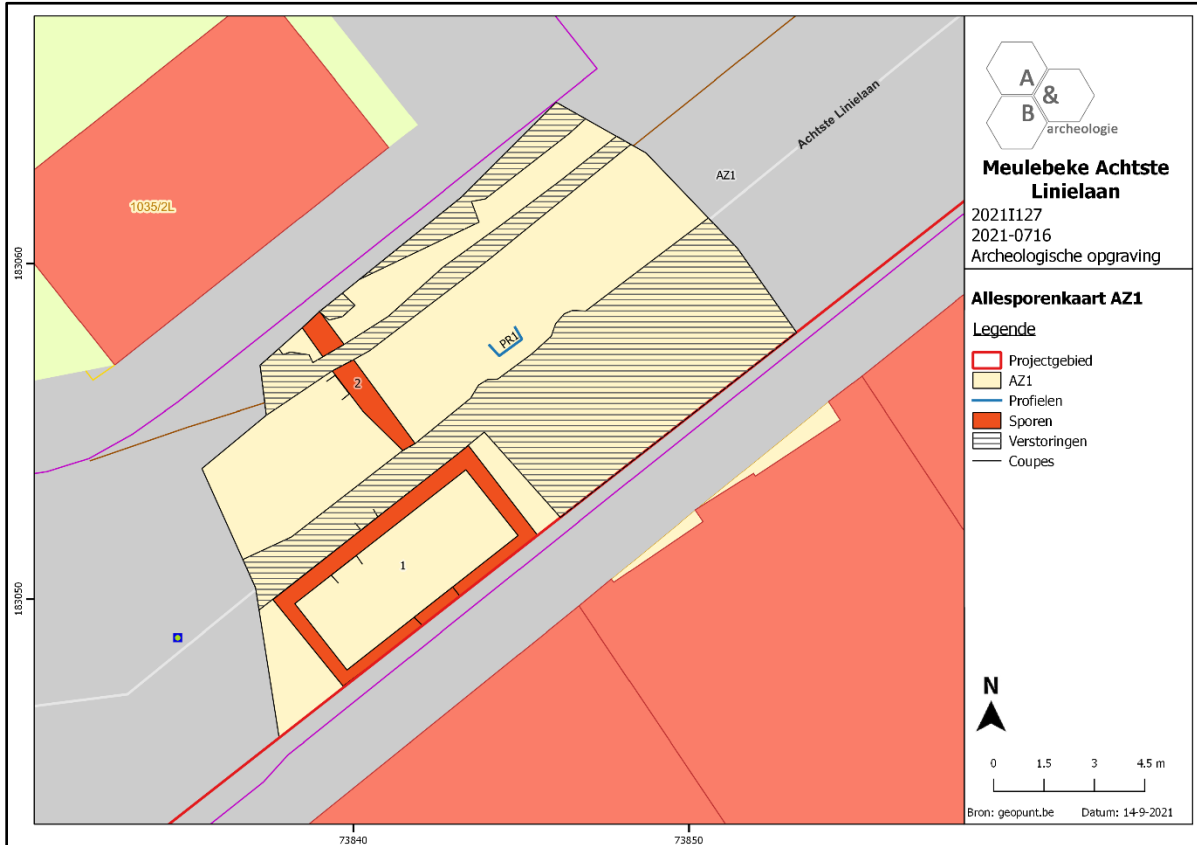
overeenkomt met de maximale uitgraafdiepte van de grachten. Alle geplande werken situeren zich bijgevolg binnen verstoorte lagen, met uitzondering van één zone aan het stationsgebouw waar een ruimere zone onderzocht werd (AZ1).

Figuur 6 Inplanting van de testputten geprojecteerd op het GRB (bron: geopunt.be).

Figuur 7 Inplanting van de testputten, opgravingszone en sporen geprojecteerd op het GRB (bron: geopunt.be).

Figuur 8 Detailplan van AZ1 – opgravingszone ter hoogte van het station en testput 4 (bron: geopunt).

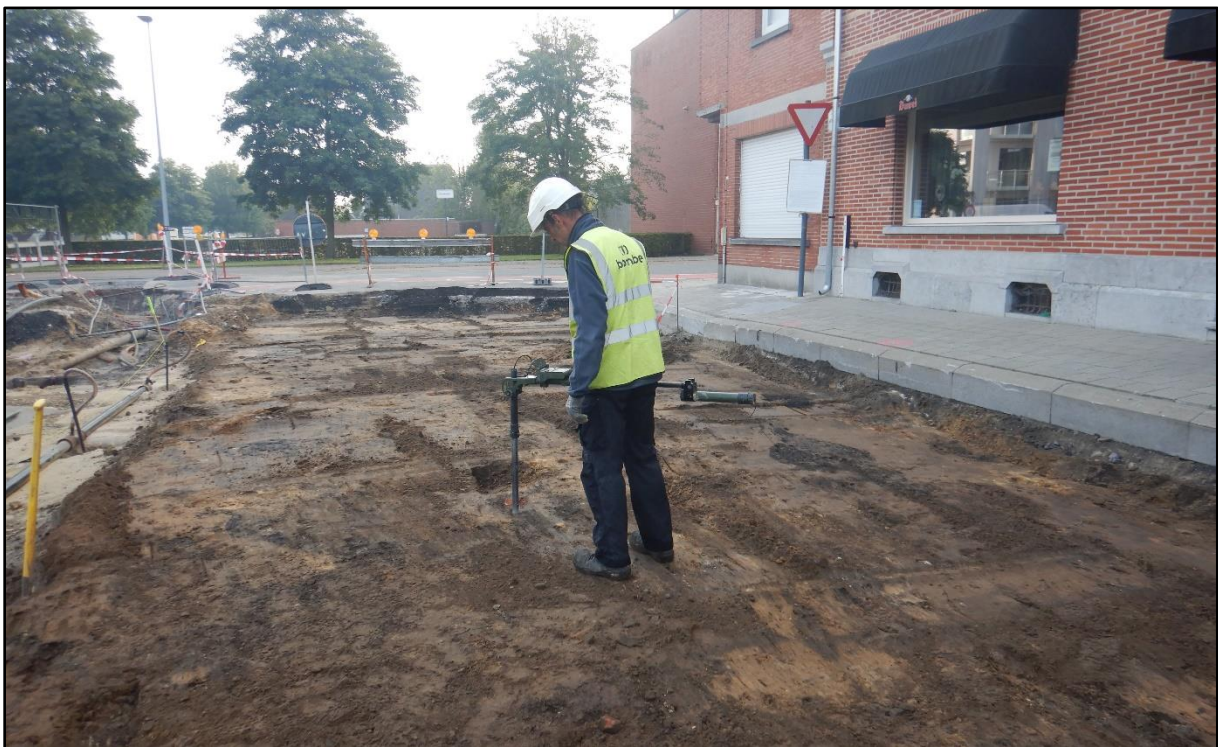
Figuur 9 Opschaven van het archeologisch vlak; sfeerbeeld ter hoogte van testput 13 aan de brandweerkazerne.

Figuur 10 Zicht op de opeenvolgende testputten met op de voorgrond testput 8 (foto genomen richting oosten met op de achtergrond het witte stationnetje).

Figuur 11 Opmeten met GPS-toestel; sfeerbeeld ter hoogte van AZ1.

Figuur 12 Begeleiding van de archeologische graafwerkzaamheden door een CTE-deskundige; sfeerbeeld ter hoogte van testput 1 met op de achtergrond de Pittemstraat.

Figuur 13 Diverse werkende nutsleidingen (water, gas, elektriciteit, ...) doorheen het plangebied.

1.4.2. Organisatie van de opgraving

Het onderzoek werd uitgevoerd van maandag 13 september 2021 tot en met woensdag 22 september in goede weersomstandigheden. Het kraanwerk werd uitgevoerd door de initiatiefnemer. Jeroen Vanden Borre trad op als projectleider en erkend-archeoloog, Maarten Bracke als veldwerkleider en assistent-aardkundige, Paulien Fonteyn en Kirsten Note als assistent-archeologen. De opmetingen werden uitgevoerd door veldwerkleider Maarten Bracke. Deze gegevens werden nadien verwerkt tot bruikbaar kaartmateriaal door assistent-archeologe Paulien Fonteyn.

Op 26 oktober 2021 werd het archeologierapport ingediend bij Onroerend Erfgoed. Het eindverslag werd conform de Code van Goede Praktijk versie 4.0 opgemaakt door erkend-archeoloog en projectleider Jeroen Vanden Borre, veldwerkleider Maarten Bracke, assistent-archeologen Paulien Fonteyn en Kirsten Note.

Na afronding van de opgraving en het eindverslag zal het archeologisch ensemble overgedragen worden aan een geschikt erfgoeddepot

1.4.3. Relevant gebruikt materiaal

Het vlak werd aangelegd door een 21-tons kraan met een gladde, platte graafbak. Het vlak, de sporen, de hoogtes, ... werden ingemeten met een GPS-toestel van het merk Leica door landmeter Jens Mertens (MeetHet). De foto's werden genomen met een camera van het merk Nikon Coolpix W300. Metaaldetectie werd uitgevoerd met een motion detector van het merk XP Deus met 21cm zoekschijf. Verder werd gebruik gemaakt van klein opgravingsmateriaal zoals schop, truweel, vouwmeters, schaallat, vondstzakken, etc.

1.4.4. Afwijkingen strategie ten opzichte van het programma van maatregelen

De vooropgestelde onderzoeksstrategie werd aangepast bij aanvang van de archeologische begeleiding. Bij de start werd immers een grote zone (testput 1) archeologisch opgevolgd aan de oostelijke zijde van de Achtste Linielaan met aansluiting op de Pittemstraat. In deze zone bleek al snel dat de maximale uitgravingsdiepte van 45cm zich nog binnen sterk verstoorde lagen bevond. Om die reden werden over het volledige traject van de Achtste Linielaan 13 testputten aangelegd in twee fases ter validering van de impact van de geplande werken op het eventuele archeologische erfgoed. Testputten 1 tot en met 10 werden aangelegd op 13 september en omvatten nagenoeg het volledige traject, met uitzondering van de zone ter hoogte van de brandweer. In deze laatste zone werden op 22 september drie bijkomende testputten (testput 11 tem 13) aangelegd om ook hier een inschatting te kunnen maken. Enkel ter hoogte van testput 4, aan het stationnetje, werd het archeologische vlak geraakt en werd een ruimere zone (AZ1, ca. 156m²) opgegraven. Elders bleef de uitgravingsdiepte, voor zowel de wegenis als gracht, zich beperken tot verstoorde lagen en kon bovendien bepaald worden op basis van bodemkundige profielen dat het eerste archeologische vlakniveau zich beduidend dieper bevond (ca. -125cm onder het straatniveau). Er was bijgevolg nog een voldoende ruime buffer onder de maximale uitgravingsdiepte van de wegenis (maximaal 45cm) en gracht (maximaal 1m). De rioleringen situeerden zich ter hoogte van de reeds bestaande riolering en werd vervangen. Deze

rioleringswerken brachten geen nieuwe verstoringen met zich mee. De archeologische begeleiding werd ondersteund door een CTE-deskundige gezien de kans op explosieven uit de Eerste en Tweede Wereldoorlog.

1.4.5. Selectiekeuze vondsten

Er werd geen selectie doorgevoerd betreffende de inzameling van vondstmateriaal.

1.4.6. Selectiekeuze staalname

Er werden geen stalen genomen tijdens het onderzoek, gezien geen relevante spoorcontexten werden aangetroffen.

1.4.7. Inbreng specialisten

Niet van toepassing.

1.4.8. Algemene wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

2. Assessmentrapport

2.1. Gehanteerde methoden, technieken en criteria

Alle sporen, vondsten en stalen zijn beschreven en geregistreerd zoals omschreven in de Code van Goede Praktijk. Op basis hiervan werd een gedegen assessment van de vondsten, stalen, conservatie, sporen, spoorcombinaties en archeologische structuren en van de site in zijn geheel uitgevoerd door de erkend archeoloog, veldwerkleider, de assistent-archeologen en de natuurwetenschappers. De diverse methoden, technieken en criteria worden in onderhavige deelhoofdstukken verder omschreven.

2.2. Observaties en registraties

2.2.1. Assessment van de vondsten

Gezien de geringe archeologische relevantie van het vondstmateriaal dient het niet verder bestudeerd te worden en volstaat de onderstaande assessment en beschrijving.

Aardewerk

Bij het archeologisch onderzoek werden twee inventarisnummers uitgedeeld aan vondstmateriaal. Het gaat om een pijpensteeltje in pijpjarde (inv. 2) en een wandscherfje industrieel wit met blauwkleurige florale beschildering (inv. 1). Beide fragmenten, elk met een gewicht van 3g, kunnen in de late 19de/20ste eeuw gedateerd worden. Het industrieel wit werd teruggevonden in de opvulling van de bakstenen structuur S1; het pijpensteeltje tegen het afvoerkanal S2. Het vondstmateriaal dient niet verder bestudeerd te worden gezien de geringe relevantie.

Figuur 14 Zicht op het vondstmateriaal (inv. 1 en 2).

Klein kaliber munitie (KKM)

Bij de aanleg van het vlak in AZ1 werd een losse vondst aangetroffen met de metaaldetector. Het betreft een Duitse 7,92mm patroon uit de Eerste Wereldoorlog. Aan het slaghoedje kunnen nog vaag de markeringen 'S67 - 18 - ? - ?' gelezen worden. De huls werd aldus vervaardigd in 1918 en is gemaakt uit 67% koper. Aangezien de patroon nog op scherp stond, werd deze overgedragen aan de CTE-deskundige en DOVO.

Figuur 15 Zicht op de Duitse kogelhuls gedateerd in 1918.

2.2.2. Assessment van de stalen

Er werden geen stalen genomen tijdens het onderzoek, gezien geen relevante spoorcontexten werden aangetroffen.

2.2.3. Conservatie-assessment

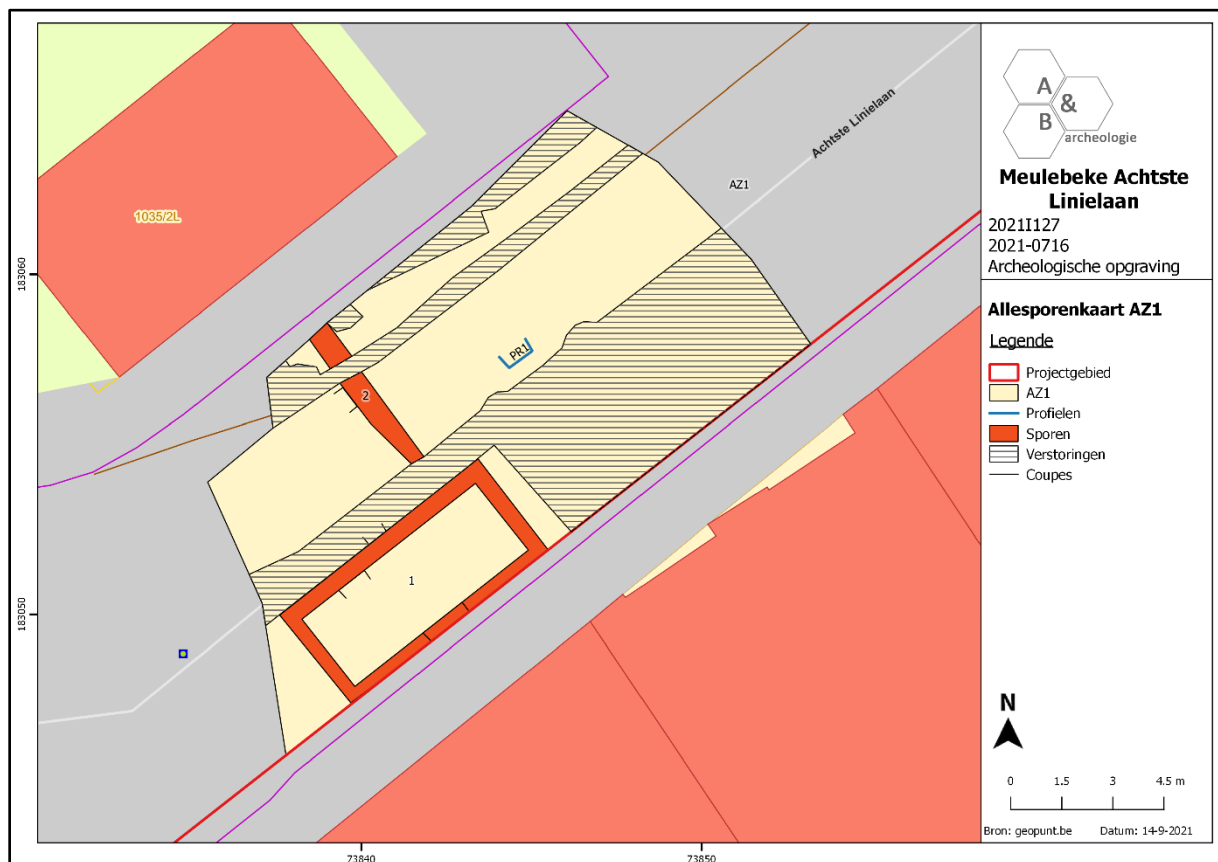
Het ingezamelde vondstmateriaal heeft geen nood aan een verdere conservatie.

2.2.4. Assessment van de sporen, spoorcombinaties en archeologische structuren

Tijdens het onderzoek werden 2 spoornummers uitgedeeld aan archeologische sporen. De sporen werden aangetroffen in de archeologische zone AZ1 ter hoogte van het stationsgebouw. Hoewel de sporen ook een recentere oorsprong kennen, werden deze alsnog archeologisch opgetekend en geregistreerd. De sporen worden verder behandeld in hoofdstuk 3.3.

Categorie	Aantal
Muurresten	2

Tabel 1 Zicht op de aangetroffen antropogene spoorcategorieën en hun aantallen.

Figuur 16 Detailplan van de archeologische zone AZ1 ter hoogte van het stationsgebouw.

2.2.5. Assessment van de archeologische site

Hoewel de bureaustudie een verhoogd potentieel aangaf voor sporen en vondsten uit de Eerste en Tweede Wereldoorlog, toont de archeologische werfbegeleiding aan dat de geplande werken zich beperken tot reeds verstoorde lagen. Met uitzondering van een losse Duitse kogelhuls uit de Eerste Wereldoorlog werden geen structuren of vondsten aangetroffen die aan de Wereldoorlogen kunnen gelinkt worden. Eén kleine archeologische zone leverde muurresten op uit de 20ste eeuw. In het ene geval gaat het om een slecht bewaard afvoerkanaaltje en het andere geval betreft een sterfput voor hemel/afvalwater.

2.3. Potentieel voor wetenschappelijk onderzoek

De onderzoeksresultaten hebben een laag potentieel voor verder wetenschappelijk onderzoek. De resultaten worden in dit eindverslag beschreven maar tonen duidelijk aan dat de aangetroffen sporen van een recente oorsprong zijn. Daarnaast situeren de geplande werken zich binnen verstoorde lagen waarbij geen archeologisch erfgoed meer aanwezig is of nog op een dieper niveau bewaard is.

2.4. Uit te voeren onderzoek

2.4.1. Te beantwoorden onderzoeksvragen

In het programma van maatregelen bij de archeologienota³ waren onderstaande niet-limitatieve onderzoeksvragen opgenomen:

Landschappelijk kader:

- Hoe was de oorspronkelijke (natuurlijke) bodemopbouw?
- Wat is de aard, diepteligging, kwaliteit en ruimtelijke omvang (horizontaal en verticaal) van de archeologische site?
- Wat zijn de verschillende landschappelijke elementen in het onderzoeksgebied?
- In welke mate is de bewaringstoestand van de vindplaats aangetast en welke processen zijn hiervoor verantwoordelijk?
- Zijn er verschillen in bewaringstoestand tussen of binnen de onderscheiden landschappelijke/topografische eenheden en waaruit bestaan deze verschillen?

Oorlogsgelateerde onderzoeksvragen:

- Zijn er nog structuren aanwezig in het veld?
- Welke type structuren zijn herkenbaar (greppels, kabelsleuven, loopgraven, schuttersputten, ...)?
- Kan er een onderscheid gemaakt worden tussen structuren van WOI en WOII.
- Is er geschut opgesteld?
- Zijn er op basis van vondsten uitspraken te doen over welke eenheden actief waren in deze regio? Komt het vondstmateriaal overeen met dat wat gebruikt werd door de 9^e compagnie van de achtste linie?
- Zijn er menselijke resten aanwezig binnen het plangebied?
 - o Liggen de resten in anatomisch verband?
 - o Is het mogelijk de resten aan een periode toe te wijzen en zoja, welke?
 - o Gaat het om een oorlogsslachtoffer?
 - o Zijn er vondsten die identificatie mogelijk maken?
 - o Betreft het een intentionele begraafing of niet?
 - o Is repatriëring nodig?

³ Van Laere 2019

- Zijn er aanwijzingen waarop schuttersputten en/of loopgraven aangelegd zijn en vervolgens verlaten? Hoe zijn deze georiënteerd?
- Kan er iets gezegd worden over de intensiteit van de gevechten?
 - o Op basis van munitie
 - o Op basis van sporen van granaatinslagen?
- Is de bekomen informatie afwijkend van het beeld dat ontstaan was uit het archiefonderzoek?
- Welke conserveringsmaatregelen moeten genomen worden om een goede bewaring en toekomstig onderzoek te garanderen?
- Strekt de site zich nog uit naar de aanpalende percelen?

2.4.2. Strategie voor de verwerking

Alle gegevens van de opgraving werden opgelijst in de plannen-, foto-, sporen-, vondsten-, tekeningen- en stalenlijst. De resultaten werden samengevoegd om tot een synthese en uitwerking te komen. Hierin worden, indien nodig, voorstellen gedaan voor verder specialistisch onderzoek die hier niet aan bod zijn gekomen.

2.4.3. Conservatiestrategie

Het ingezamelde vondstmateriaal, van een eerder recente oorsprong, heeft geen nood aan een verdere actieve conservatie. Het conform verpakken biedt een voldoende bescherming.

2.4.4. Onderzoeksvragen bij vervolgonderzoek

De onderzoeksvragen en -doelstellingen zoals geformuleerd in de nota ID 13334 en in hoofdstuk 1.3.1. en 2.4.1. volstaan voor de analyse van de archeologische vindplaats. Er dient geen vervolgonderzoek plaats te vinden op de resultaten van de opgraving. Wel kunnen de resultaten opgenomen worden in eventueel verder synthetiserend onderzoek, hoewel de archeologische relevantie eerder beperkt is.

3. Interpretatie van de archeologische site

3.1. Landschappelijk, historisch en archeologisch kader

3.1.1. Landschappelijk kader

Het plangebied omvat de huidige Achtste Linielaan, gelegen tussen de Pittemstraat in het noordoosten en de Abeeldreef in het zuidwesten. Het plangebied omvat naast de weg nog enkele parkeerplaatsen en een stuk grasland. Langs deze weg zijn twee waarden van bouwkundig erfgoed opgenomen.

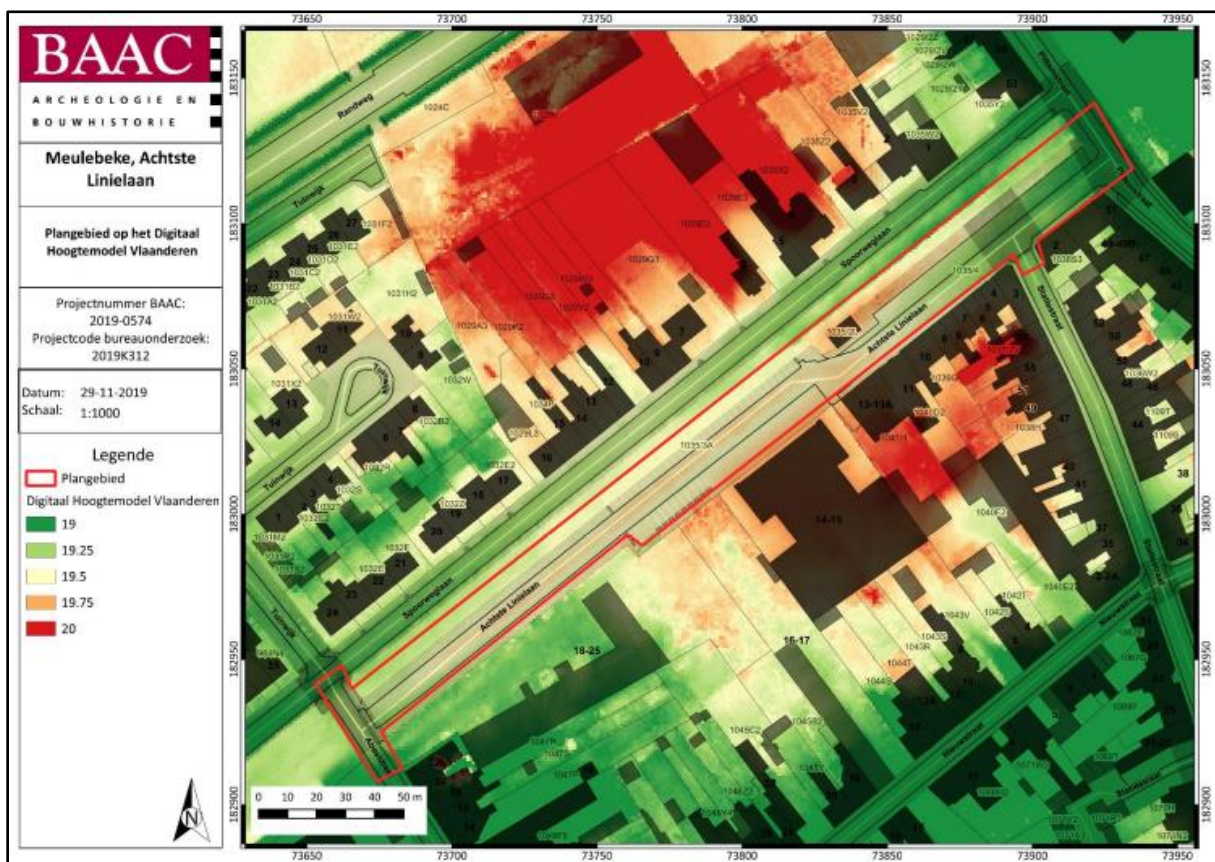
De omgeving rond het projectgebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen 19 en 20m + TAW. Het maaiveldniveau (straatniveau) situeert zich tussen ca. +19,35 en +19,55m TAW en kent een vrij regelmatig vlak verloop. Het onderzoeksterrein maakt deel uit van het interfluviaal heuvelland van West-Vlaanderen. Deze heuvelrug vormt de geologische ruggengraat van het fysisch landschap en is een onderdeel van een groter systeem van “getuigenheuvels” dat zich uitstrekt van Frans-Vlaanderen via zuid-West-Vlaanderen, de Vlaamse Ardennen, het Pajottenland en het Hageland tot midden-Limburg waar het tegen het Kempens plateau uitwigt. De hoogten binnen dit gebied reiken tot boven de 50 m +TAW. De heuvelruggen zijn kenmerkend voor het landschap en danken hun huidige structuur aan hun paleogeografische ontstaansgeschiedenis. Het betreft als het ware ‘gefossiliseerde’ zandbanken uit de laat-tertiaire Diestiaansee. De ijzerzandsteen- of limonietlagen, die zich helemaal bovenin deze Tertiaire afzettingen bevinden, hebben een relatief hoge weerstand tegen erosie met als gevolg dat deze afzettingen nu nog als heuvelruggen in het landschap aanwezig zijn. Wanneer deze resistente laag echter is weggeërodeerd, worden de ‘bergen’ vervangen door mettertijd lager wordende plateaus. Deze ‘evolutie’ van het reliëf is in West-Vlaanderen op meerdere plaatsen zichtbaar.

Het gebied bestaat uit brede westnoordwest-oostzuidoost georiënteerde cuestaruggen, afgezet door zuidwaarts geëxposeerde steilere cuestafronten. De ruggen worden van elkaar gescheiden door brede subsequente dalen. Het hydrografisch patroon is hier complex en lijkt min of meer uit te stralen vanaf de hoogten rond Tielt. Op de westflank van het Leiedal bevindt zich een successie van zuidzuidwest-noordnoordwest georiënteerde, min of meer langwerpige heuvels waarvan de hoogte lichtjes daalt van 35m +TAW nabij Meulebeke naar ongeveer 23m +TAW nabij Lotenhulle. Opvallend hierbij is de ten zuiden van het plangebied gelegen rug Hulselde-Ketelberg, aangezien bovenop deze rug een regelmatig eolisch herwerkte zandige bovenlaag voorkomt. De heuvelrij kruist het cuestafront van Tielt nabij Aarsele en maakt deel uit van het versneden en geïnverseerde Terras van Meulebeke. De bodem bestaat uit een zeer dun pakket schrale, Pleistocene dekzanden, gelegen op de tertiaire zanden. Gedurende het vroeg- en midden-weichseliaan (120.000-13.000 jaar geleden) werd het gebied volledig bedekt met een pakket zand, aangevoerd door polaire wind (dekzand). Dit pakket was echter relatief dun. Het gebied behoort echter, net als het grootse deel van West-Vlaanderen, tot een erosief landschap, waarbij het dynamische wateroppervlak van de Noordzee als erosiebasis optreedt. Gedurende de laatste ijstijd, toen het zeeniveau tientallen meters lager lag dan nu het geval is, is als gevolg van erosie veel tertiair sediment weggespoeld. De nivellerende impact van de afzettingen van dekzanden gedurende de laatste koude fase van het weichseliaan is in dit gebied vrij gering als gevolg van de geringe dikte van dit pakket. Bovendien heeft ook gedurende het Holoceen erosie opgetreden,

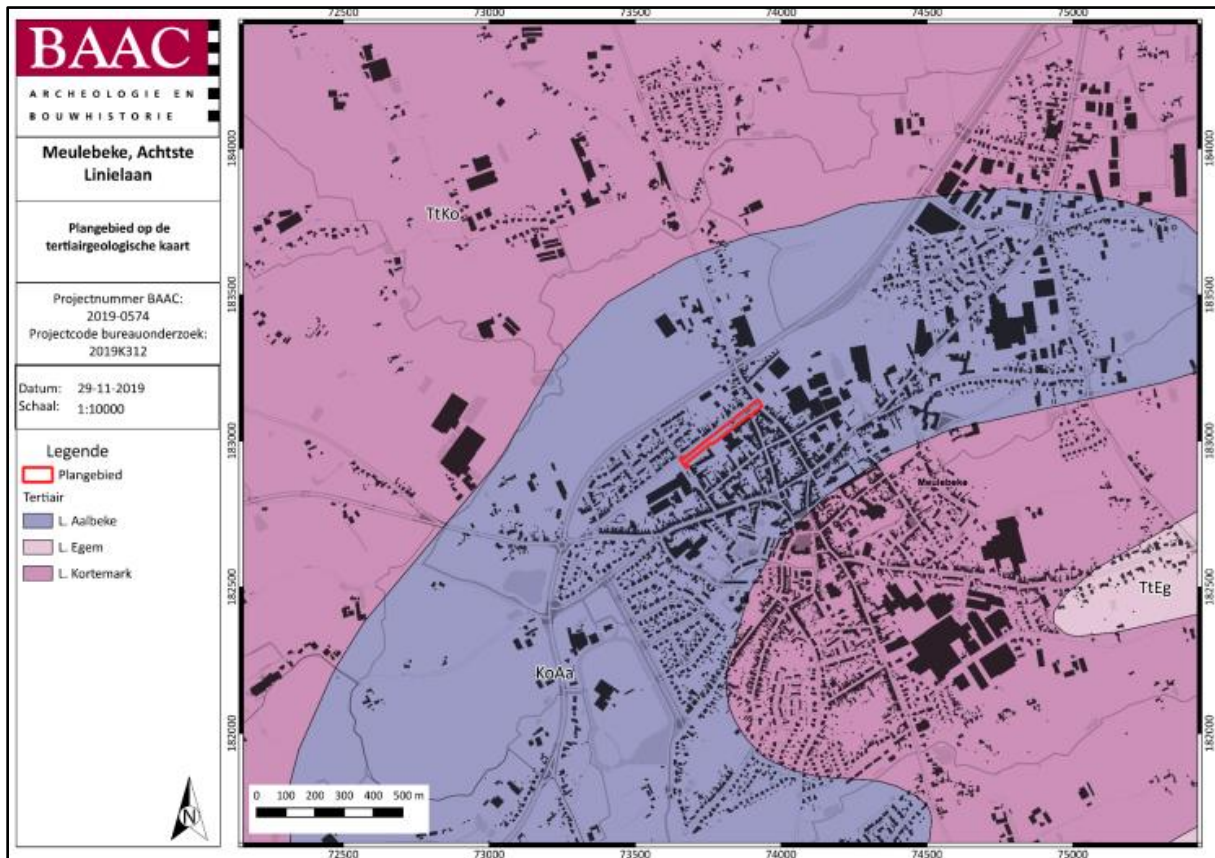
met als gevolg dat het dunne pakket dekzanden nog dunner is geworden en op sommige plekken zelfs niet meer aanwezig is.

Op de Tertiairgeologische kaart wordt de omgeving van het plangebied gekenmerkt door afzettingen van het lid van Aalbeke (KoAa). Het lid van Aalbeke behoort tot de Formatie van Kortrijk. Het lid van Kortemark bestaat uit een compacte kleiige, fijne silt met zandige intercalaties. De gemiddelde dikte bedraagt ca. 17 m. De kleur varieert van grijs tot groengrijs. Het lid van Aalbeke bestaat voornamelijk uit klei met homogene mariene afzettingen die bijna uitsluitend uit zeer fijnsiltige klei zonder zandfractie bestaan.

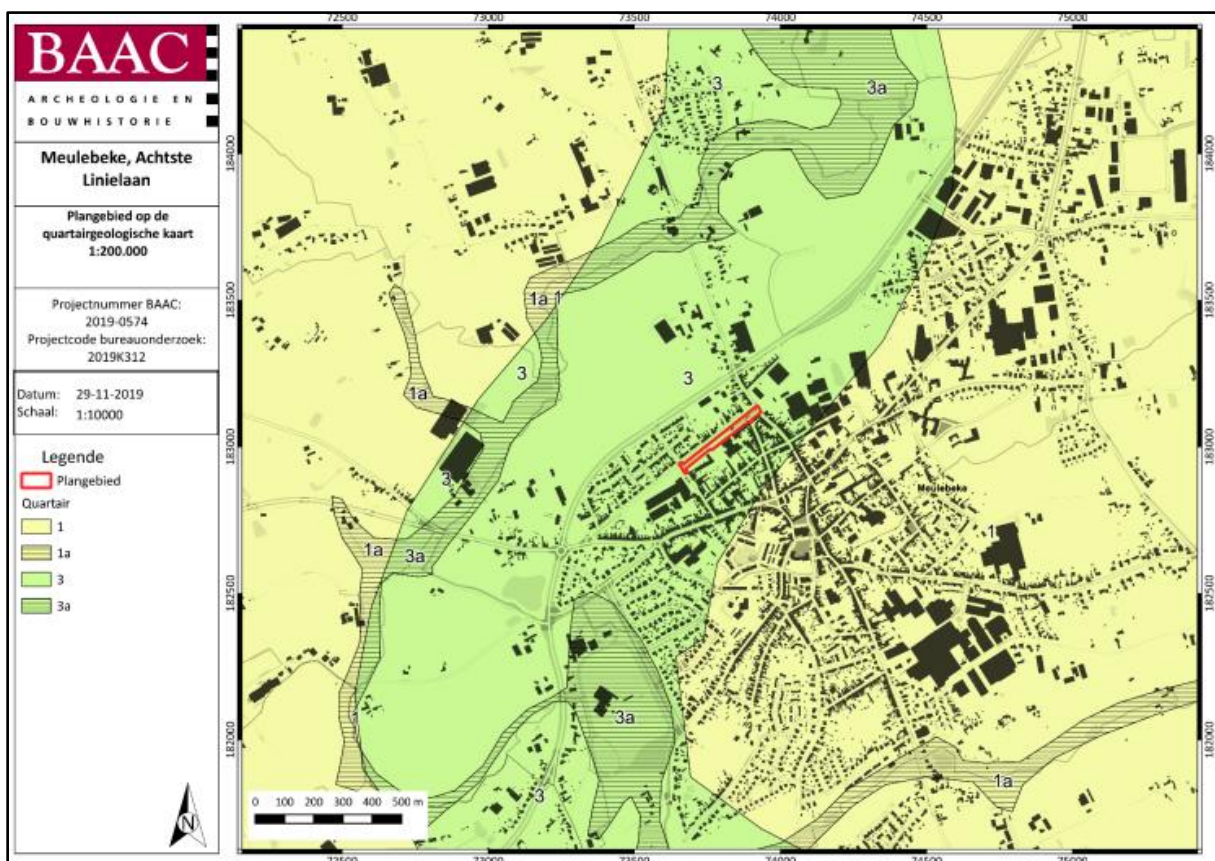
Op de Quartairgeologische kaart 1:200.000 is het plangebied gekarteerd als profieltype 3. Profieltype 3 wordt gekenmerkt door eolische afzettingen (zand tot silt) van het weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen. Zand tot zandleem komt voor in het noordelijke en het centrale gedeelte van Vlaanderen. In het zuidelijk deel van Vlaanderen komt silt (loess) voor (ELPw). Verder komen ook nog hellingsafzettingen van het quartair voor (HQ) en fluviatiele afzettingen van het weichseliaan (laat-pleistoceen) (FLPw). Op de quartairgeologische kaart 1:50.000 is het plangebied gelegen in de eenheid F1. Binnen de eenheid F1 komt fluvioperiglaciaal weichseliaan zonder niveofluviale deklaag met een grove fractie voor. Het betreft hier een verre uitloper van de Vlaamse Vallei waarin het plangebied is gelegen en waarbij het moedermateriaal uit periglaciaal rivierafzettingen (fluvio) bestaat. In dit geval betreft het een sequentie waarin leem door zand is afgedekt. Dit type wordt geassocieerd met een dalwandvoetzone.

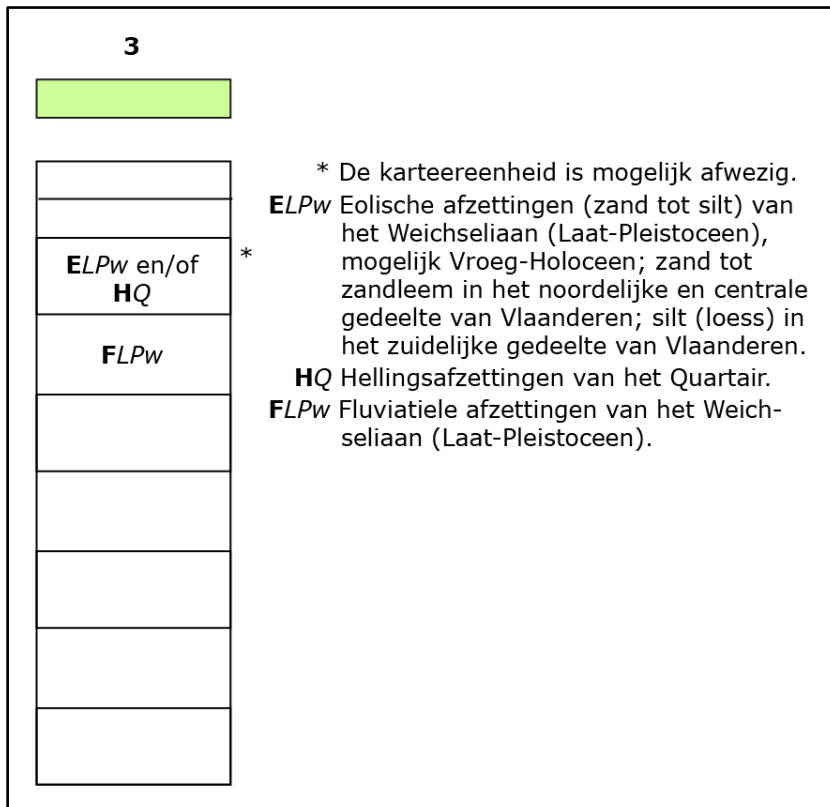
Figuur 17 Zicht op het DTM met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

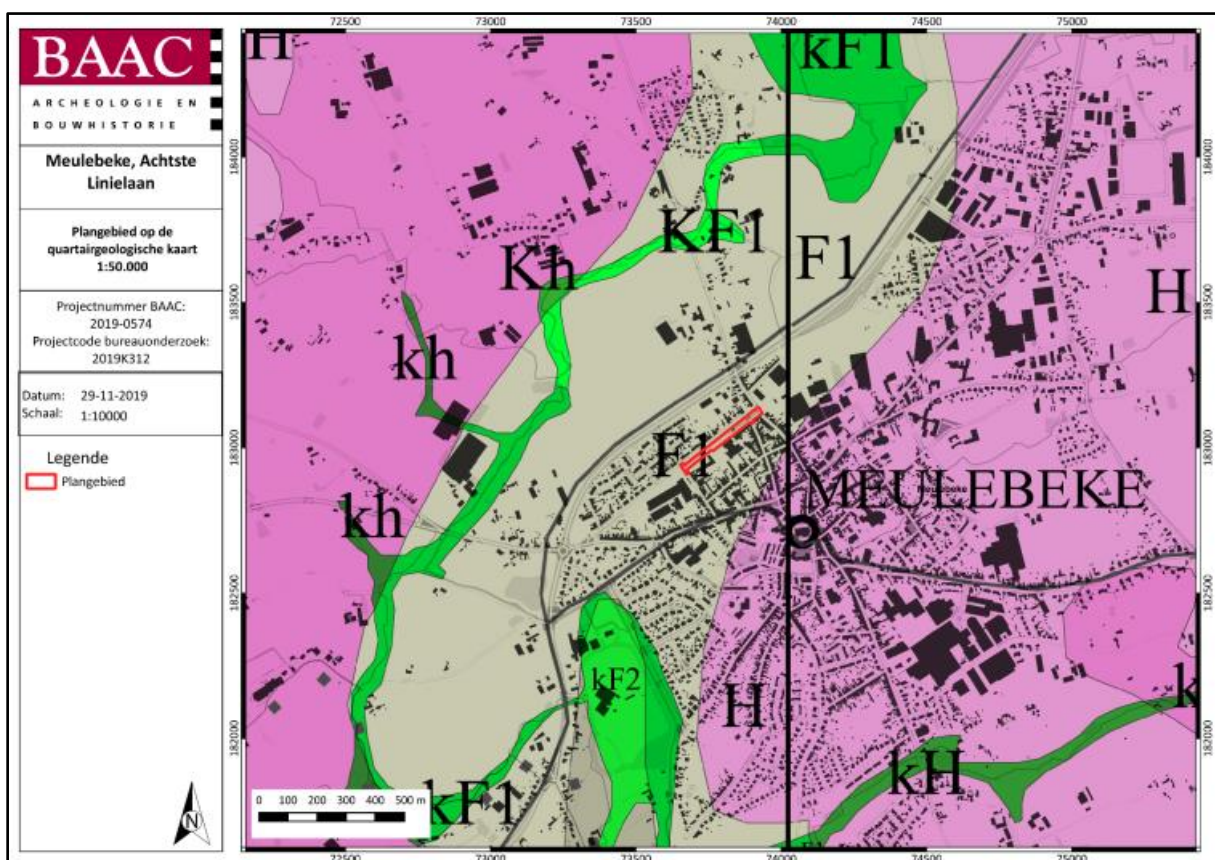
Figuur 18 Zicht op de Tertiair Geologische Kaart ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).

Figuur 19 Zicht op de Quartair Geologische Kaart ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).

Figuur 20 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart: type 1 (bron: geopunt.be).

Figuur 21 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart 1:50.000 (bron: geopunt.be).

3.1.2. Historisch kader⁴

3.1.2.1. Algemeen

Het plangebied ligt in de huidige gemeente Meulebeke, net in en ten noorden van de stadskern. In de historische bronnen komt de gemeente voor omstreeks 1100, wanneer er in een akte melding gemaakt wordt van Reingout de Mulenbeca. Deze man keerde terug van de kruistocht van 1096 met graaf Robrecht II. In de loop van de 12de en 13de eeuw verandert de naam meerdere keren: “Molenbecca” in 1165, “Molenbeke” in 1226, “Muelemebeke” in 1230 en vervolgens opnieuw “Molebeke” in 1299. De naam staat voor “nederzetting met een molen aan een beek”, nl. de Devebeek.

Vroege Middeleeuwen

Vanaf de 6de eeuw krijgt de kerkelijke organisatie in de “pagus Mempiscus” vaste vorm met de oprichting van bisdommen die in verschillende parochies onderverdeeld worden. De “pagus Mempiscus” is op dat moment de Vlaamse gouw waartoe de streek van Meulebeke hoort. Algemeen wordt aangenomen dat het gehele gebied tussen de Schelde en de zee tegen het einde van de 7de eeuw volledig gechristianiseerd werd, waaronder ook Meulebeke. Het is in diezelfde eeuw dat de eerste kerk opgericht werd, waarschijnlijk nog uit hout en leem. Deze zou volgende de historische bronnen opgericht zijn aan het knooppunt van verschillende verbindingswegen. Deze omgeving zou zich later dan ontwikkelen tot het dorpsplein. Op het einde van de 9de eeuw werd Meulebeke geteisterd door invallen van de Noormannen, die de gehele streek plunderden om vervolgens te overwinteren in Kortrijk. Wanneer de vrede terugkeerde naar de streek werden er verschillende werken uitgevoerd aan de beken.

11de – 13de eeuw

Meulebeke behoorde in deze periode tot de heerlijkheid van het prinselijk leenhof van Dendermonde. Meulebeke is een van de eerste gemeenten die snel tot bloei komt. Rond 1100 werd de eerste stenen kerk van Meulebeke opgericht met daarrond een kerkhof. De eerste bekende heer van Molenbeke wordt in 1215 vermeld en hij was bekend als Willem van Bethune. Hij zou opgevolgd worden door zijn zoon die enkele kapellen oprichtte in de streek. In de loop van de jaren veranderde de heerlijkheid meermaals van eigenaar. De heren van Meulebeke namen vermoedelijk hun intrek in het domein “Ter Borch”. In eerste instantie ging het om een herenwoning met een omwalde motte met neerhof.

14de – 15de eeuw

In de 14de eeuw bloeit de economie waarbij er in Meulebeke enorm veel vlasvelden in gebruik genomen worden. De plaatselijke linnenwevers bevoorraden zich in Tielt om vervolgens naar Brugge te trekken. Op het einde van de 15de eeuw zal de vlasnijverheid zich uitstrekken naar de Leiestreek. Vanaf 1433 worden verschillende molens vermeld in een renteboek van Gruuthuuse. In de 2de helft van de 15de eeuw komt er opnieuw een periode van onrust, wanneer de Gentenaars het dorp bezetten

⁴ Van Laere 2019

tijdens hun opstand tegen Filips de Goede. In 1436 gaat de heerlijkheid Ter Bocht naar het geslacht vander Douve, welke de naam Meulebeke voor het eerst aanneemt zodat de band tussen het domein en het dorp versterkt zou worden. Vanaf het begin van de 16de eeuw komt de heerlijkheid in handen van familie de Beer, deze zullen in Meulebeke aan de macht blijven tot en met de 18de eeuw.

16de eeuw

Vanaf de 16de eeuw komt de vlas- en linnenindustrie volledig op gang door de handel met Amerika. Het is ook in deze periode dat verschillende molens ontstaan. Waaronder de “Hernemuelene”, welke nog de enige bestaande is in Meulebeke. Vlakbij het plangebied zou eveneens de verdwenen Bosterhoutmolen gestaan moeten hebben. Na de herinrichting van de bisdommen in de 2e helft van de 16de eeuw, behoort Meulebeke tot de parochie van Gent en de dekenij van Tielt. Tijdens de beeldenstorm wordt de kerk van Sint-Amandus gespaard en slagen de Meulebenaars samen met de inwoners van Pittem, Ingelmunster, Ardoorie en Koolskamp, er in om de geuzen te verjagen. In de jaren die daarop volgen werd de kerk echter enkele keren beschadigd door oproer van de calvinisten. In het laatste kwart van de 16e eeuw wordt Meulebeke meermaals onder de voet gelopen van oa. de malcontenten. Verschillende molens worden in brand gestoken, maar worden later heropgebouwd. Daarenboven komt nog eens dat de pest meermaals uitbreekt waardoor het bevolkingsaantal een grote terugvalt kent.

17de eeuw

In het begin van de 17de eeuw wordt de kerk van Sint-Amandus gewijd door Karel Maes, een Gentse bisschop. Hij geeft eveneens de opdracht om het kerkhof te laten ommuren. De vlasnijverheid kent een lichte bloei. Helaas wordt de economische bloei overschaduwed door de vele plunderingen die gedurende de hele eeuw aanhouden. Verschillende hoevees en de kerkhofmuur worden in brand gestoken door de Franse troepen omstreeks het midden van de 17de eeuw. Op het einde van de 17de eeuw wordt Meulebeke opnieuw geplunderd door de Franse soldaten ondanks de inspanningen van baron Gaspar Ignatius de Beer. De bevolking staat onder zware druk en dient voedselvoorraden in te leveren. Het kasteel Ter Bocht wordt ingenomen door verschillende troepen

18de eeuw

Algemeen kan gesteld worden dat de 18de eeuw veel rustiger was dan de 17de en dat er opnieuw ruimte was voor economische groei. Echter wordt de rust onderbroken omstreeks de helft van de 18de eeuw. De troepen van de Franse koning vallen opnieuw de streek binnen en de bevolking wordt opnieuw slachtoffer van plunderingen. Gedurende deze eeuw wisselt de macht vaak en zijn er verschillende feodale heren die over Meulebeke heersen. De laatste heer van Meulebeke is Robert de Lens. Na zijn dood gaat de macht van de heerlijkheid over naar familie Le Bailly. Onder hun bestuur gebeuren er verschillende wegenis- en infrastructuurwerken om de verbinding tussen de dorpen en de steden te verbeteren. Tussen 1789 en 1850 worden verschillende molens opgetrokken, waaronder ook de Statiemolen.

19de eeuw

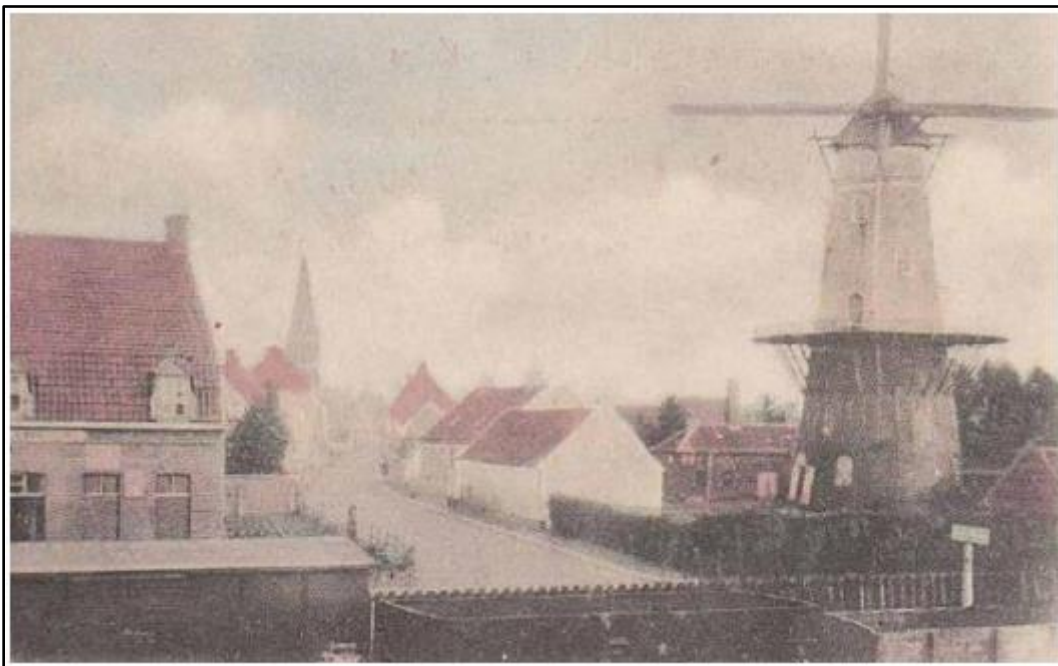
In het begin van de 19de eeuw wordt een nieuw kerkhof aangelegd in de stad en worden de muren van het oude afgebroken om plaats te maken voor een publiek bleekplein. Eveneens wordt de kerk van Sint-Amandus verder uitgebreid aan de noord- en zuidzijde van de toren. Het kasteel Ter Borch komt in handen van Leonard Anthone Loncke, een koopman uit Meulebeke. Vanaf 1860 worden door zijn dochter en haar echtgenoot verschillende verbouwingen uitgevoerd aan het kasteel, waarbij het zijn huidige uitzicht krijgt. De economie is in deze eeuw vrijwel volledig beperkt tot de landbouw en verschillende veldbossen worden omgezet tot akkerland. Verschillende molens worden eveneens opgetrokken. De Statiemolen wordt in 1861 afgebroken en wordt in 1863 iets verder heropgericht. Door de hoge invoerrechten op het textiel dat naar het buitenland gaat kent deze industrie een terugval. Een nevenproductie van kantnijverheid ontstaat, maar door overproductie ontstaat er al snel een crisis. Dit zorgde op zijn beurt dan weer voor een grote landbouwcrisis en stijgende voedsel- en grondstofprijzen waardoor de bevolking opnieuw verarmde. Zo zijn omstreeks de helft van de 19de eeuw 4000 van de 8500 inwoners arm. In de 2de helft komt hier verandering in en wordt de focus gelegd op de gezondheid en hygiëne van de bevolking. Een ziekenhuis wordt opgericht door de burgemeester, die zelf dokter was. Verder gebeuren tal van openbare werken. De wegeninfrastructuur wordt drastisch vernieuwd en verschillende kasseiwegen worden aangelegd. Vanaf 1845 ontstaat de spoorlijn Brugge – Torhout – Tielt met een vertakking van Tielt over Meulebeke. De bouw van de spoorlijn wordt voltooid in 1854. Het station is vandaag erkend als bouwkundig erfgoed waarbij ook nog een deel van het perron en de spoorbedding te zien is.

20ste eeuw

In het begin van de 20ste eeuw worden de infrastructuurwerken verder gezet en verschillende gebouwen opgericht. Zo ook een nieuwe schoolkapel voor de meisjesschool, een laatgotische kapel, hoeves,... Alle landelijke wegen worden verhard met steenslag en de meeste bossen en heides worden verder omgezet naar landbouwgrond. Verder worden verschillende bedrijven zoals brouwerijen en fabrieken opgericht. WO I Tijdens de eerste wereldoorlog valt het Duitse leger binnen op 15 augustus 1914. De commandant van de troepen nam zijn intrek in het kasteel Ter Borch en verschillende andere huizen en gebouwen worden ingenomen door de Duitsers. De fabrieken werden voornamelijk ingenomen als voorraadschuren. Er werden verschillende vliegvelden aangelegd, maar deze werden volgens de historische bronnen niet of amper gebruikt. Ze zouden zich bevinden aan de Elbestraat en de Marialoop. Ter hoogte van de spoorweg, in de wagons, worden verschillende magazijnen, een bakkerij, slagerij, schrijnwerkerij en smidse opgericht. Tussen 1917 en 1918 kwam de zwaarste bezettingsperiode van Meulebeke waarbij er erg hevige gevechten ontstonden tussen de Duitsers en de Fransen. Aan de Karel van Manderstraat worden de zusters verdreven en in de congregatiekapel wordt een verpleeghuis opgericht. In deze periode wordt eveneens melding gemaakt van verschillende neergestorte vliegtuigen nabij Hulselde en nabij de Vijfstraat. Op 16 oktober 1918 wordt de spoorweg opgeblazen op verschillende plaatsen. Twee dagen later vindt de "Strijd om Meulebeke" plaats, waarbij gevechten plaatsvonden op de Markt, de pastorie en op de torens van de Sint-Amanduskerk en tal van andere plaatsen binnen de stadskern van Meulebeke. De molens die toen nog aanwezig waren in het straatbeeld werden totaal vernield, waaronder ook de Statiemolen.

Figuur 22 Franse soldaten tijdens de bevrijding van Meulebeke in 1918.⁵

Figuur 23 Zicht op de Statiemolen en deel van de Achtste Linielaan. De molen werd in 1918 beschadigd na beschietingen en werd in 1922 volledig afgebroken naar aanleiding van de nieuwe wijk.⁶

⁵ Meulebeke in De Grote Oorlog: <http://www.meulebeke.be/website/2769-www/version/default/part/AttachmentData/data/PanelenMeulebeke-13-04-2015%20goed%20voor%20druk.pdf>

⁶ Meulebeke in De Grote Oorlog: <http://www.meulebeke.be/website/2769-www/version/default/part/AttachmentData/data/PanelenMeulebeke-13-04-2015%20goed%20voor%20druk.pdf>

Interbellum

Na de oorlog gebeuren tal van herstellingswerken. De spoorlijn wordt opnieuw in gebruik genomen vanaf 1919. Vanaf deze periode start de eerste sociale woningbouw. In 1922 wordt de arbeiderswijk Tuinwijk aangelegd. Over de gehele stad zijn er werken en de vlasnijverheid bloeit opnieuw.

WO II

Een groot deel van het Belgische leger wordt in Meulebeke gehuisvest. Op 26 en 27 mei 1940 vindt de "Slag om Meulebeke" plaats. Hierbij groeven de soldaten van de 9de compagnie van de 8ste linie zich langs de spoorlijn in over een breedte van 500m om een poging te ondernemen om de Duitsers te verdrijven die Meulebeke vanuit het zuiden binnenvielen, tevergeefs want de Belgische soldaten moesten zich al snel overgeven. De spoorlijn werd vier jaar lang in gebruik genomen door de Duitsers als hospitaaltrein om de gekwetsten van het front te vervoeren. Na de oorlog zal de spoorlijn enkel nog dienst doen als goederenverkeer tussen Tielt en Meulebeke. De lijn wordt in 1984 opgeheven. Vandaag wordt het station gebruikt als monument en als vredesmuseum om de 21 gesneuvelden van toen te herdenken. Na de oorlog groeit Meulebeke uit tot een gemeente waarbij voornamelijk de landbouw en de textielindustrie een belangrijke rol blijven spelen.

Figuur 24 Duitse soldaten poseren bij de hospitaaltrein.⁷

⁷ Meulebeke in De Grote Oorlog: <http://www.meulebeke.be/website/2769-wwww/version/default/part/AttachmentData/data/PanelenMeulebeke-13-04-2015%20goed%20voor%20druk.pdf>

3.1.2.2. Cartografische bronnen

Ferraris (1771-1778)

Op de Ferrariskaart is te zien dat het plangebied net ten noorden van de stadskern van Meulebeke gesitueerd is en het is ook volledig gelegen in akkergebied.

Vandermaelen (1846-1854)

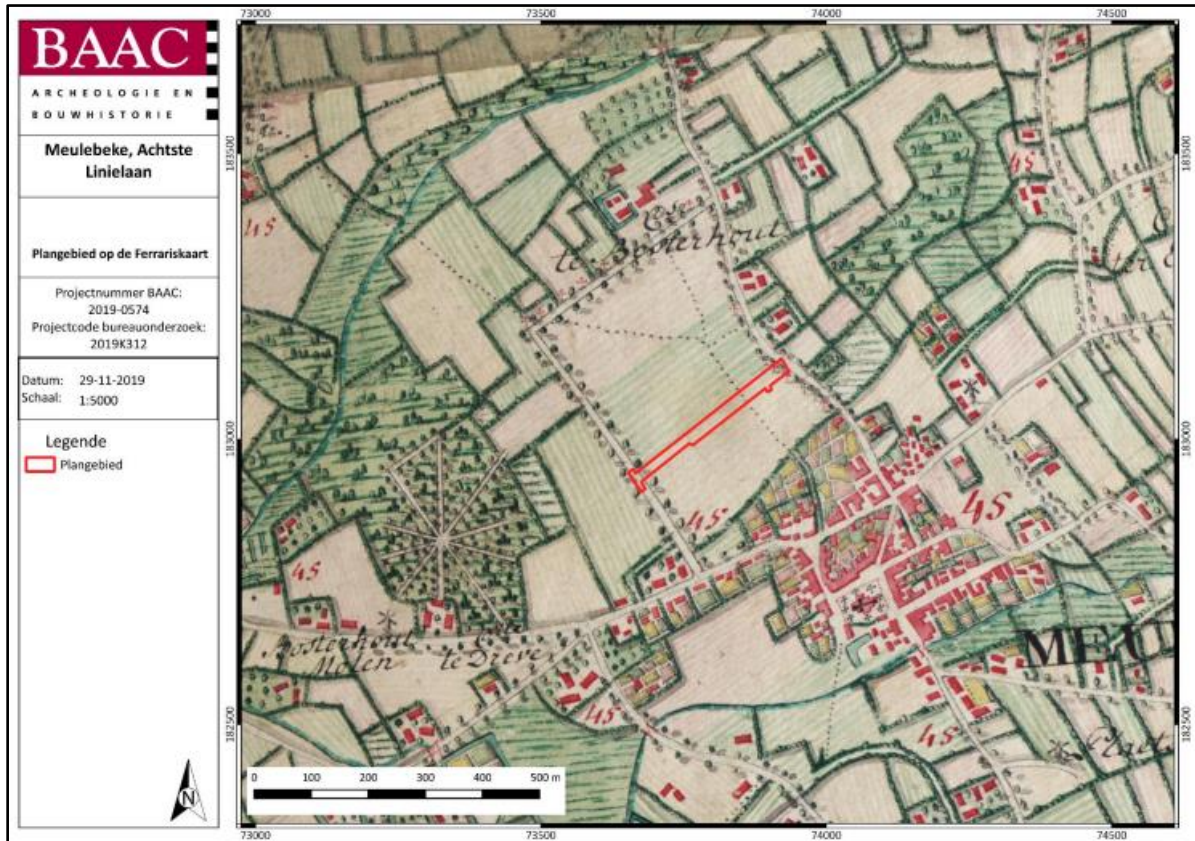
Ter hoogte van het plangebied, op de Vandermaelenkaart, is het station weergegeven. Dit werd opgericht in 1854. Hierbij werd de spoorlijn al vroeg in de 19de eeuw aangelegd richting Tielt. De stadskern van Meulebeke is ook meer uitgebreid richting het noorden. Langs de Pittemstraat zijn verschillende huizen weergegeven. De kruisen die aanwezig waren op de kaart van Ferraris zijn op één kruis na verdwenen of niet aangeduid op de kaart. Het Goed Ter Bosterhout wordt niet bij naam genoemd op de kaart.

Atlas der Buurtwegen (1843-1845)

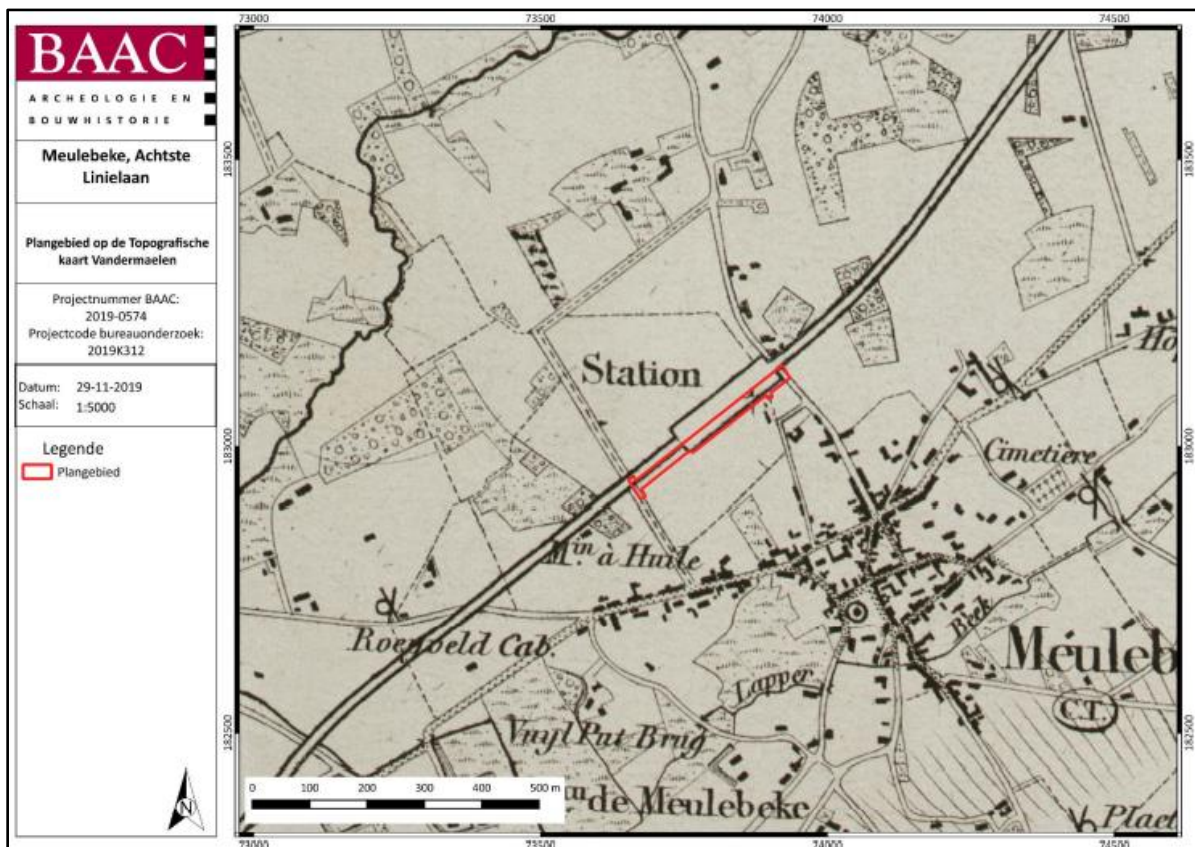
Op de Atlas der Buurtwegen is te zien dat het plangebied zich situeert in de akkerlandschappen en net ten noorden van de dorpskern van Meulebeke. Ter hoogte van de Achtste Linielaan is een duidelijkere perceellering. Kruisen staan niet aangeduid op deze kaart. Het Goed Ter Bosterhout staat ook niet meer aangegeven.

Popp (1842-1879)

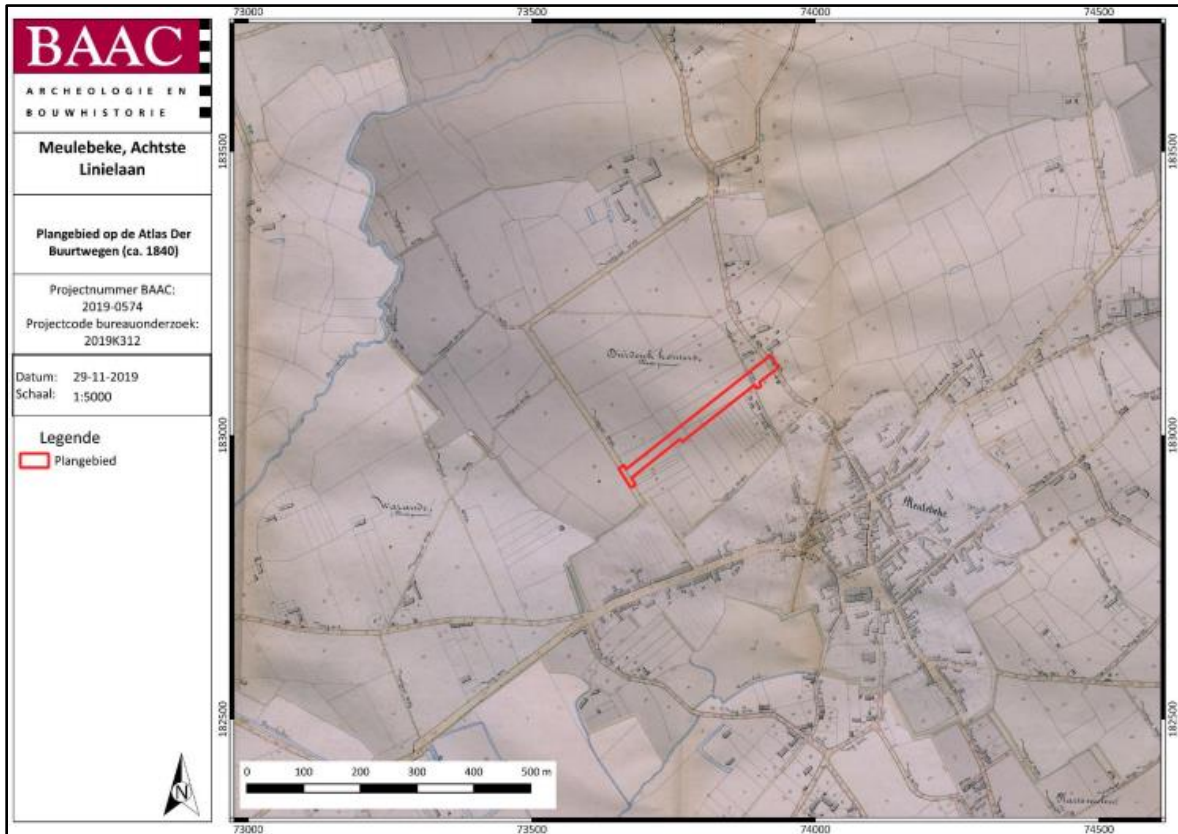
De Poppkaarten tonen een vrij gelijkaardig situatie als deze op de Atlas Der Buurtwegen en de topografische kaart Vandermaelen.

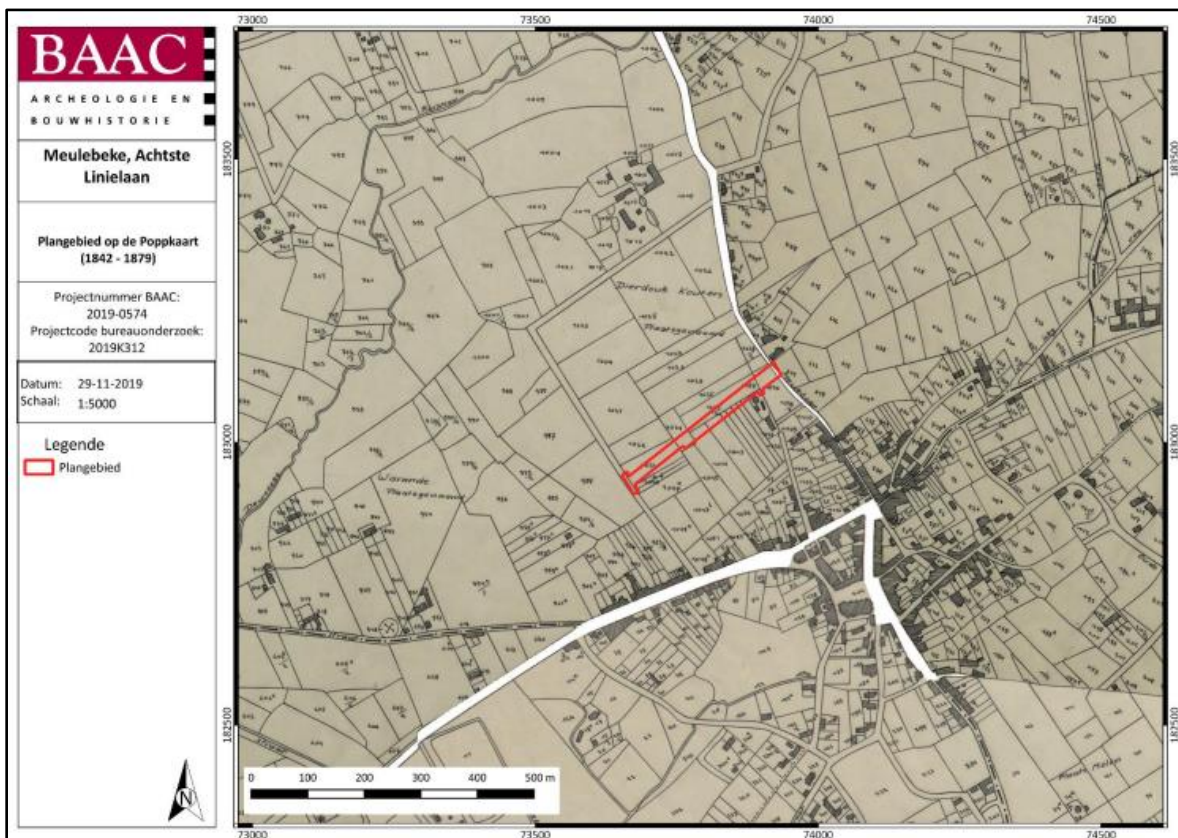
Figuur 25 Uitsnede uit de Ferrariskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt).

Figuur 26 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt).

Figuur 27 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt).

Figuur 28 Uitsnede uit de Popkaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt).

3.1.3. Archeologisch kader⁸

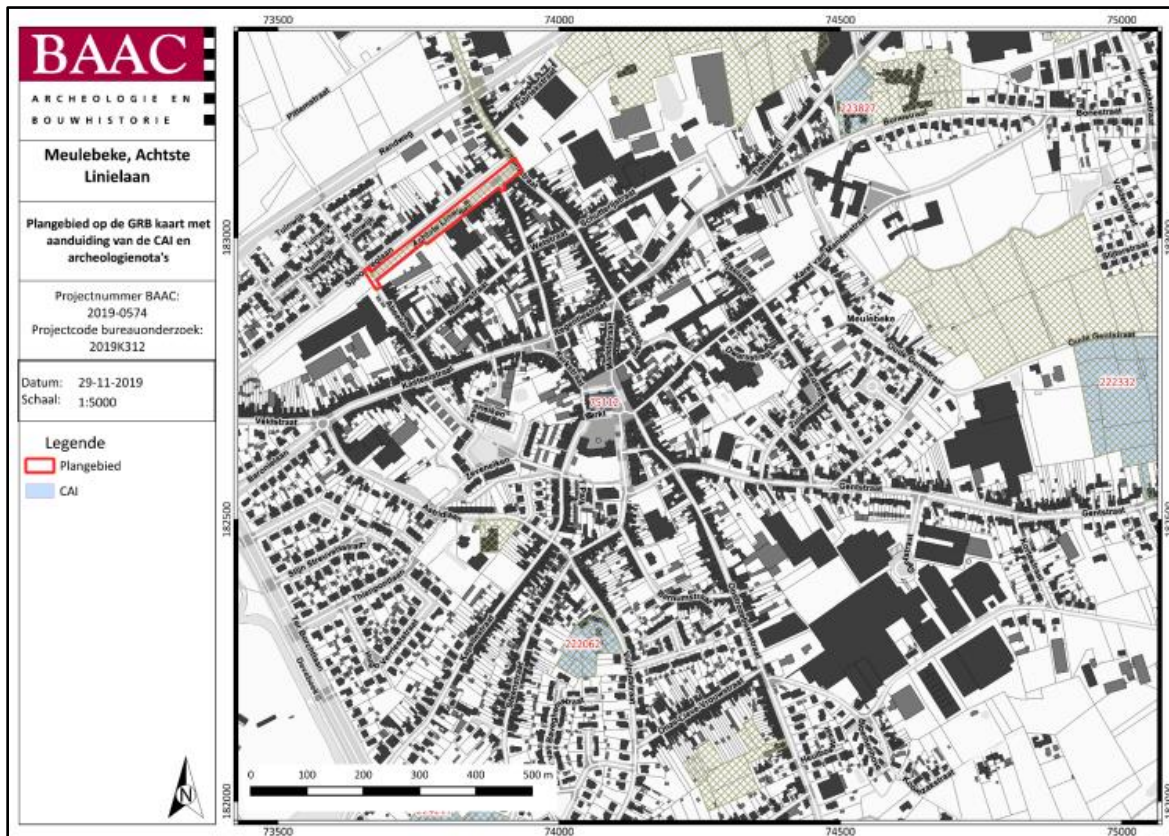
De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) is een databank van archeologische vindplaatsen in Vlaanderen. Dit overheidsinstrument helpt een inschatting maken over het archeologisch potentieel van het plangebied. Voor het plangebied zelf aan de Achtste Linielaan zijn geen archeologische waarden gekend. Rondom het projectgebied zijn enkele archeologische waarden gekend die opgesomd staan in onderstaande tabel.

In de directe en ruime omgeving van het plangebied werden slechts weinig meldingen gegenereerd. Archeologisch onderzoek in deze streek is tot op vandaag erg summier. Via het cartografisch materiaal zijn verschillende omwalde hoeves te zien. Deze worden echter niet weergegeven via de CAI waarnemingen. Enkele meldingen werden gegenereerd in de buurt van de spoorweglaan. Via metaaldetectie werden verschillende kogelhulzen gevonden.

CAI-NUMMER	OMSCHRIJVING
75112	MEULEBEKE: SINT-AMANDUSKERK – VOLLE MIDDELEEUWEN
222062	MEULEBEKE-VUILPUTSTRAAT: LAAT ROMEINSE SPOREN (GREPPELS, GRACHTEN, PAALKUILEN, WATERPUT): VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM RUBEN WILLAERT
220224	MEULEBEKE – KLEINE ROESELARESTRAAT: ROMEINSE MUNT KEIZER NERO: 60 – 61 N.O.T.
220460	MEULEBEKE – BROUCKENSTRAAT: LOSSE VONDST 17 ^E EEUWSE ENGELSE MUNT; 19 ^E EEUWSE MUNT; KOGELHULSEN DATERING ONBEPAALED.
220466	MEULEBEKE – INGELMUNSTERSTEENWEG: 18 ^E EEUWSE MUNT VAN MARIA THERESIA VAN OOSTERIK – HONGARIJE. 19 ^E EEUWSE CENTIEM VAN LEOPOLD I
220679	MEULEBEKE – KLEINE ROESELARESTRAAT: 5 NIET-GEDETERMINEERDE MUNTEN; LOSSE VONDST KOGELPUNTEN EN MUSKETKOGELS.

Tabel 2 Archeologische gekende waarden in de buurt van het plangebied (bron: Centrale archeologische inventaris).

⁸ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Inventaris*.

Figuur 29 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris ter hoogte van het plangebied (bron: CAI, geopunt.be).

Ander archeologisch onderzoek in de regio

Een archeologienota voor geplande werken op een terrein van ca. 200 m ten oosten van het plangebied, in de omgeving van de Achtste Linielaan werd door BAAC Vlaanderen in 2017 een opgesteld naar aanleiding van werken op een industrieterrein aan de Gavershoek. Aangezien het plangebied een hoog potentieel op kennisvermeerdering had voor vrijwel elke periode werd in eerste instantie een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd. In totaal werden 24 boringen geadviseerd. Na de boringen kon geconcludeerd worden dat de archeologische verwachting voor het plangebied klein is aangezien een groot deel van het terrein opgehoogd en afgegraven werd. De te behalen kenniswinst was bijgevolg te laag waardoor verder onderzoek niet werd geadviseerd. Een archeologienota voor geplande werken op een terrein net ten zuidoosten van het plangebied van de Gavershoek werd opgesteld door Hembyse archeologie. Het plangebied situeert zich in archeologisch interessant gebied, in de buurt van een laatmiddeleeuws hospitaal. Verder onderzoek zou voor dit plangebied tot aanzienlijke kenniswinst leiden. Controleboringen werden reeds uitgevoerd en daaruit bleek dat er zeker archeologisch potentieel binnen het plangebied aanwezig is. Een proefsleuvenonderzoek werd bijgevolg geadviseerd. Dit proefsleuvenonderzoek werd uitgevoerd in april 2019 door Hembyse Archeologie. Tijdens het onderzoek werden verschillende muurresten aangetroffen van het hospitaal en de kloostergebouwen. Echter is het plangebied door afbraakwerken in de jaren 1970 en 1980 sterk geroerd waardoor de oudste sporen zwaar verstoord zijn. Een vlakdekkend onderzoek werd bijgevolg niet geadviseerd omdat de archeologische kenniswinst niet duidelijk zou zijn.

Archeologische verwachting⁹

Ter hoogte van de Achtste Linielaan wordt een infiltratiegracht voorzien in een groenzone. Deze groenzone werd voorheen ingenomen door een spoorlijn, waardoor de kans op het aantreffen van steentijdconcentraties kleiner wordt. Bovendien werd de buurt tijdens WO I en II geteisterd door verscheidene bominslagen en de Belgische soldaten hebben over een gebied van 500m breed langs de spoorlijn de grond vergraven. In de directe en ruime omgeving van het plangebied werden tot op heden weinig tot geen restanten (bewoning en/of vondstmateriaal) uit de metaaltijden en Romeinse periode gedaan. De kans dat deze in het plangebied aangetroffen worden is bijgevolg klein. Voor de periode vanaf de middeleeuwen zijn er op het historisch kaartmateriaal vanaf het einde van de 18de eeuw aanwijzingen dat er zeker bebouwing geweest is in de directe en ruimere omgeving van het plangebied. Uit de historische bronnen blijkt eveneens dat Meulebeke een zeer vroege geschiedenis kent en een belangrijke rol speelde in de textielindustrie. Voor de periode vanaf de Eerste Wereldoorlog tot en met de Tweede Wereldoorlog is de verwachting voor archeologische sporen middelhoog tot hoog. Sporen uit de Eerste Wereldoorlog zullen voornamelijk bestaan uit granaatinslagen. Aangezien er melding gemaakt wordt in de historische bronnen dat de soldaten zich ingegraven hebben langs de spoorlijn in de Tweede Wereldoorlog worden voornamelijk loopgraven en schuttersputten verwacht. Deze zijn goed terug te vinden in de archeologische record. De kans op oorlogsslachtoffers is zeer klein maar niet onbestaand. Verder onderzoek moet hier meer informatie over verschaffen. Concluderend kan gesteld worden dat de archeologische waarden ter hoogte van de Achtste Linielaan en de bijhorende groenzone is middelhoog tot hoog voor sporen van de Eerste en Tweede Wereldoorlog. De kans op het aantreffen van oudere sporen is kleiner door de vele bombardementen in de oorlogen en de aanleg van de spoorlijn Meulebeke – Tielt in de 19de eeuw.

De enige manier om informatie te verzamelen over het al dan niet aanwezig zijn van een archeologische site uit de steentijd, metaaltijden, Romeinse tijd, de middeleeuwen en postmiddeleeuwen is via verder vooronderzoek. Aangezien er nog maar weinig archeologisch onderzoek verricht is in deze streek is het potentieel op kennisvermeerdering hoog. Ter hoogte van de Achtste Linielaan maken de historische bronnen melding van de slag van Meulebeke op 26 en 27 mei 1940 waarbij vele Belgische soldaten zich ingegraven hebben langs de spoorlijn om de streek te verdedigen tegen de oprukkende Duitsers die Meulebeke binnenvielen vanaf het zuiden. 21 Belgische soldaten zouden tijdens deze slag gesneuveld zijn. Verder onderzoek zou een grote meerwaarde betekenen voor de oorlogsgeschiedenis van Meulebeke en zou eventueel een gerichter antwoord kunnen bieden over de precieze locatie van de troepen, de intensiteit van de gevechten,.... Hierbij is het niet uitgesloten dat oorlogsslachtoffers en -materiaal aangetroffen kunnen worden tijdens de geplande werken.

⁹ Van Laere 2019

Figuur 30 Gedenksteen aan het stationnetje ter nagedachtenis van de gesneuvelde uit de Tweede Wereldoorlog.

3.2. Stratigrafische opbouw

3.2.1. Bodemgenese

Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het plangebied gekarteerd als OB, bebouwde zone. In de omgeving komen ook de bodems Pep, Sbc(h), Scc, Pdc, Pcc en Sdp voor.

- OB: Een bodemprofiel welke door de mens in de loop van de geschiedenis sterk gewijzigd of vernietigd is. Bebouwde zone.
- Pep: Natte, licht zandlemige bodem met sterk gleyige verschijnselen en een reductiehorizont. Roestverschijnselen beginnen reeds tussen 20 en 40 cm onder het maaiveld. Reductiehorizont tussen de 80 en 120 cm.
- Sbc(h): Droge lemige zandbodem met een sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. Roestverschijnselen tussen 90 en 120 cm.
- Scc: Matig droge lemige zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. Roestverschijnselen beginnen tussen 60 en 90 cm.
- Pdc: Matig natte lichte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. De textuur B horizont begint tussen de 40 en 60 cm onder het maaiveld. Roestverschijnselen beginnen tussen de 60 en 90 cm
- Sdp: Matig natte lemige zandbodem zonder profiel. Roestverschijnselen beginnen tussen de 40 en 60 cm.

In het algemeen kan gesteld worden dat de bodem in de directe omgeving van het plangebied vrij nat is, wat typerend is voor bodems in de beekdalen. De Achtste Linielaan ligt, net zoals de gehele stadskern van Meulebeke, in OB gebied.

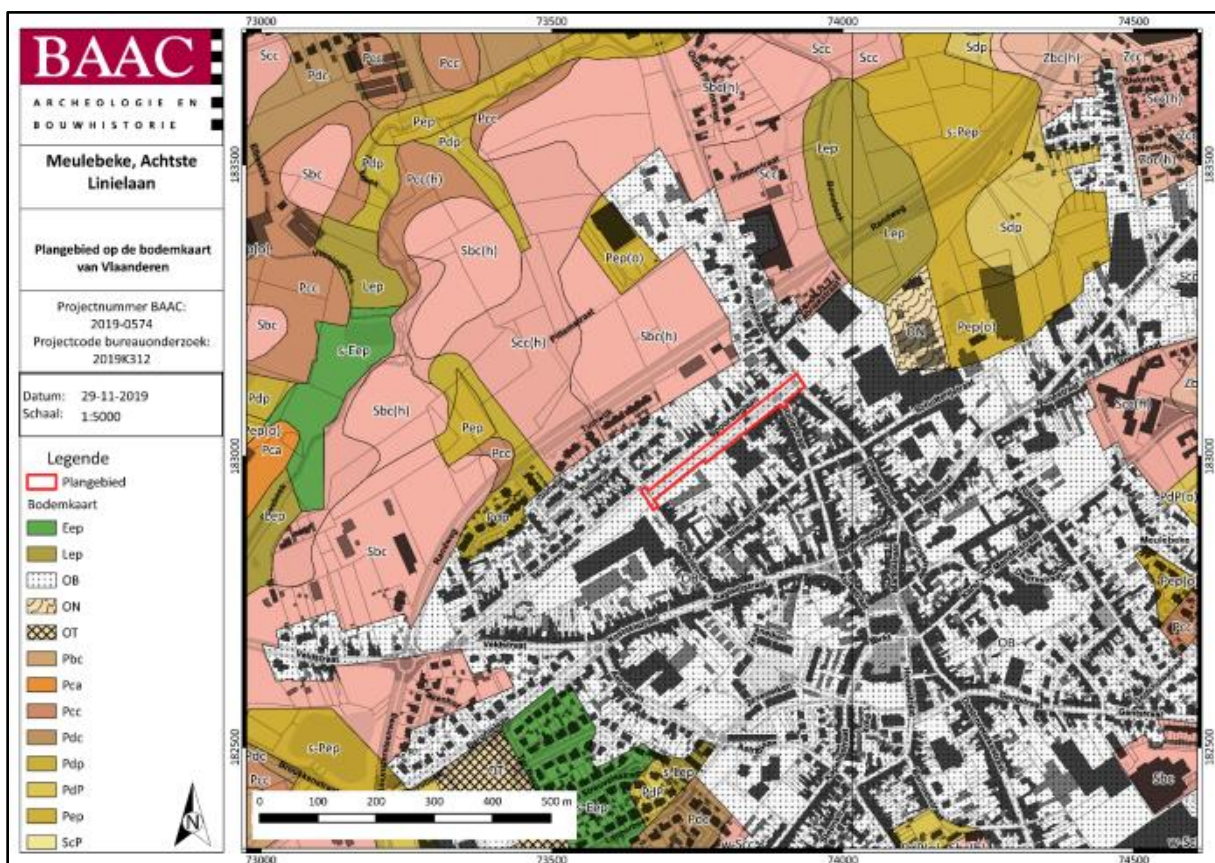
Tijdens de archeologische werfbegeleiding werd duidelijk dat sprake is van een sterke antropogene invloed op het bodemarchief tot grote diepte. De bodem bestaat uit de wegenis gevolgd door onderfunderingen. Hieronder bevinden zich nog diverse nutsleidingen (rioleringen, gas, elektriciteit, ...). De bodemkundige profielen werden zodanig geplaatst dat enerzijds een bodemkundig inzicht kon verkregen worden en anderzijds om de uitgravingsdiepte van de geplande werken te plaatsen ten opzichte van eventuele relevante archeologische niveau(s).

Profiel 1 bevindt zich ter hoogte van testput 4 aan het stationnetje. In dit profiel kon de C-horizont waargenomen worden meteen onder de 30cm dikke steenslag laag. Aangezien de uitgravingsdiepte hier tot maximaal 45cm zou gebeuren in functie van de geplande werken en het archeologische vlak zich op 30cm bevond werd een ruimere zone afgebakend en archeologisch onderzocht (archeologische zone AZ1), tot aan de grenzen waarop de verstoorde lagen weer werden vastgesteld. In het uiterste westen werd profiel 5 in testput 10 geplaatst. Dit profiel werd tot volledige diepte uitgegraven om een volledig zicht te krijgen op de bodemopbouw. De eerste 20cm bestaat uit kasseien, gevolgd door een 65cm dikke steenslag en kachelslik laag. Op 85cm diepte werd een bruinige Ap-horizont met baksteenspikkels waargenomen. Meteen onder de Ap bevindt zich de C-horizont op een diepte van ca. 115cm onder het straatniveau. De profielen 2, 3, 4 en 6 tonen allen een gelijkaardig beeld van

verstoorde lagen die tot minstens 75cm diep onder het straatniveau reiken. De verstoorde lagen bestaan uit steenslag, baksteenpuin en kachelslik.

Concluderend kan gesteld worden dat binnen de eerste 45cm geen relevant archeologische niveau geattesteerd werd, met uitzondering van de zone aan het stationnetje. Bijkomend kan gesteld worden dat minstens nog een buffer van 30cm hieronder aanwezig is. De C-horizont bevindt zich bovendien pas op een diepte van ca. 115cm onder het straatniveau. Op basis van de landschappelijke bodemprofielen worden geen archeologische niveaus verstoord bij de geplande werken en bovendien is sprake van een zeer sterke antropogene invloed op de bodem tot minstens 75cm. Enkel ter hoogte van profiel 1 (testput 4 – AZ1) aan het stationnetje werd een relevant vlakniveau waargenomen binnen de uitgravingsdiepte. Deze zone werd dan ook verder onderzocht, maar ook hier bleek de verstoringsgraad hoog te zijn.

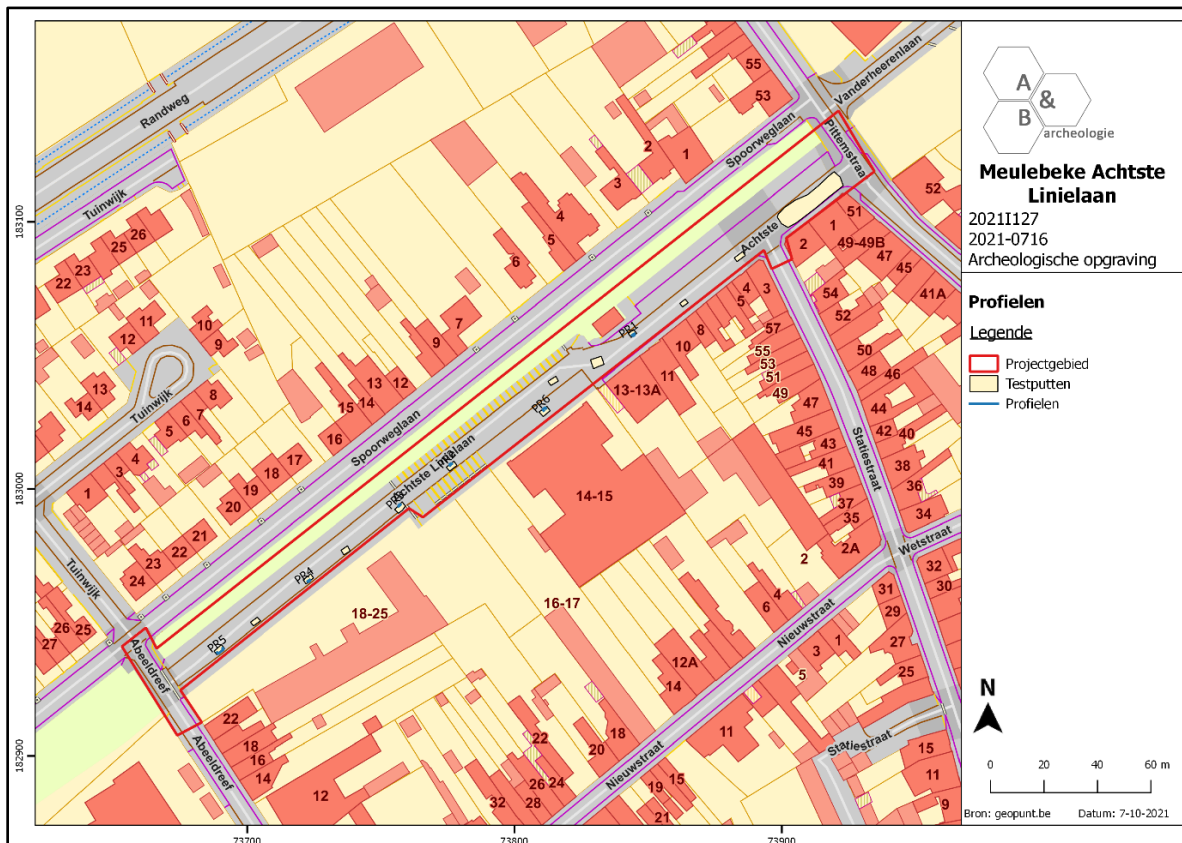
Het maaiveldniveau (straatniveau) situeert zich tussen ca. +19,35 en +19,55m TAW en kent een vrij regelmatig vlak verloop. Het archeologisch vlak bevindt zich tussen ca. +18,6 en 19,1m TAW. Het vlakniveau bevindt zich steeds minstens 45cm onder het straatniveau. De diepte die overeenkomt met de maximale uitgravingsdiepte.

Figuur 31 Uitsnede uit de bodemkaart ter hoogte van de opgravingszone (bron: geopunt.be).

Figuur 32 Grondplan met TAW-hoogtes van het maaiveld/straatniveau (zwart) en archeologisch vlakniveau (donkerblauw), geprojecteerd op het GRB (bron: geopunt.be).

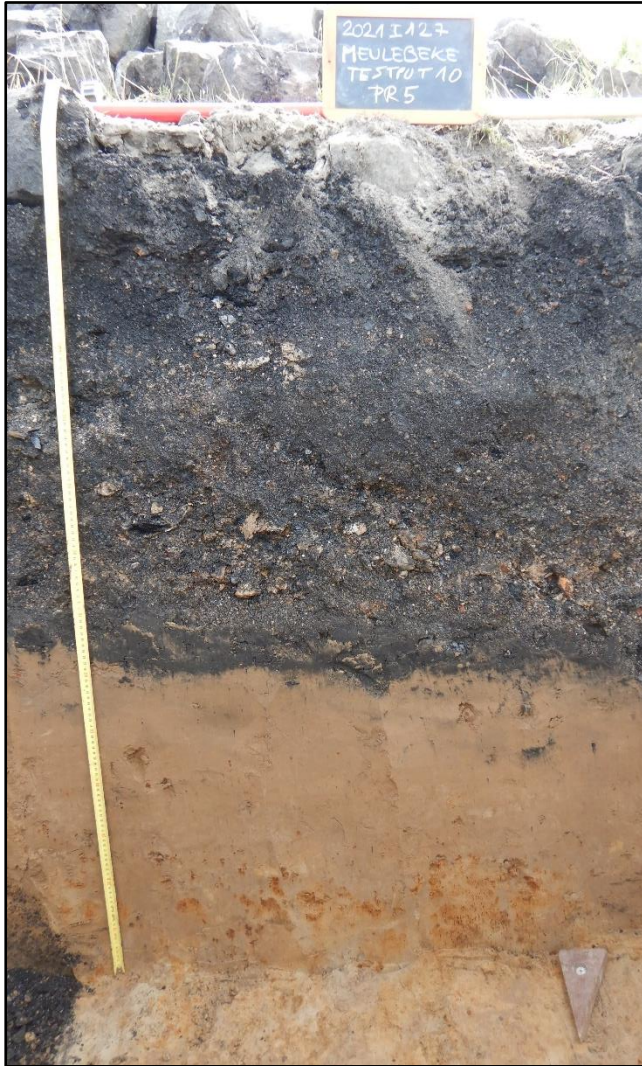
Figuur 33 Aanduiding van de profielen 1 tem 6 (bron: geopunt.be).

Figuur 34 Profiel 1 ter hoogte van testput 4/archeologische zone 1 (AZ1).

Figuur 35 Profiel 6 in testput 13 ter hoogte van de brandweerkazerne.

Figuur 36 Profiel 5 (testput 10) in het westelijke deel van de Achtste Linielaan met volledige bodemsequentie.

3.2.2. Bodembewaring

Er is sprake van een slechte bodembewaring. De bodemlagen werden reeds verstoord bij de aanleg van de wegenis en riolering in het verleden. Binnen de uitgraafdieptes van de geplande werken komen nagenoeg uitsluitend verstoringen voor, met uitzondering van een kleine zone aan het stationsgebouw, waar plaatselijk de C-horizont deels en afgetopt bewaard is gebleven.

3.2.3. Bodembewaring en bewaring archeologische site/artefacten

Zie 3.2.1. en 3.2.2.

3.2.4. Referentiebodems op gekende archeologische sites

Er zijn in de directe omgeving van de site geen referentiebodems gekend die vergelijkbaar zijn met het plangebied waarop dit eindverslag van toepassing is.

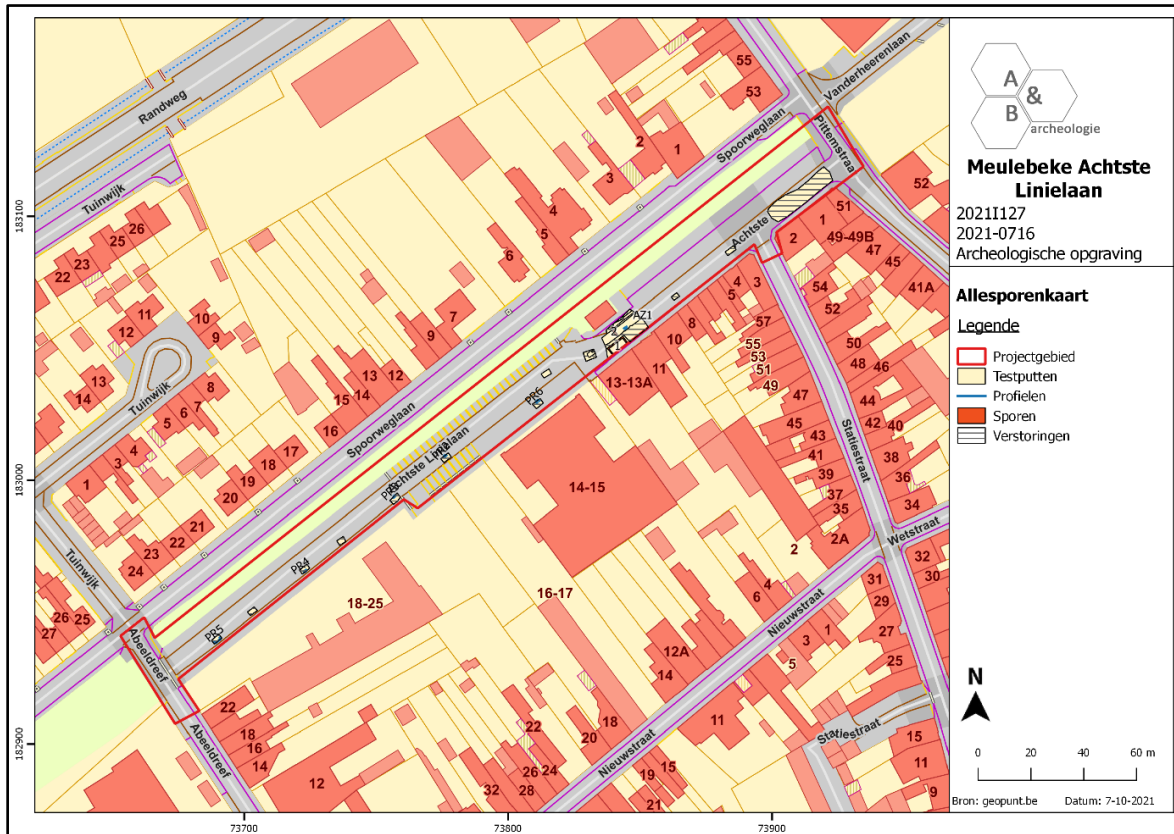
3.3. Beschrijving van de archeologische site

Tijdens het onderzoek werden 2 spoornummers uitgedeeld aan grondsporen. Recente verstoringen werden opgetekend als verstoorde zones. Een gedetailleerd overzicht van de aangetroffen sporen kan geraadpleegd worden in de sporenlijst in bijlage bij dit archeologierapport.

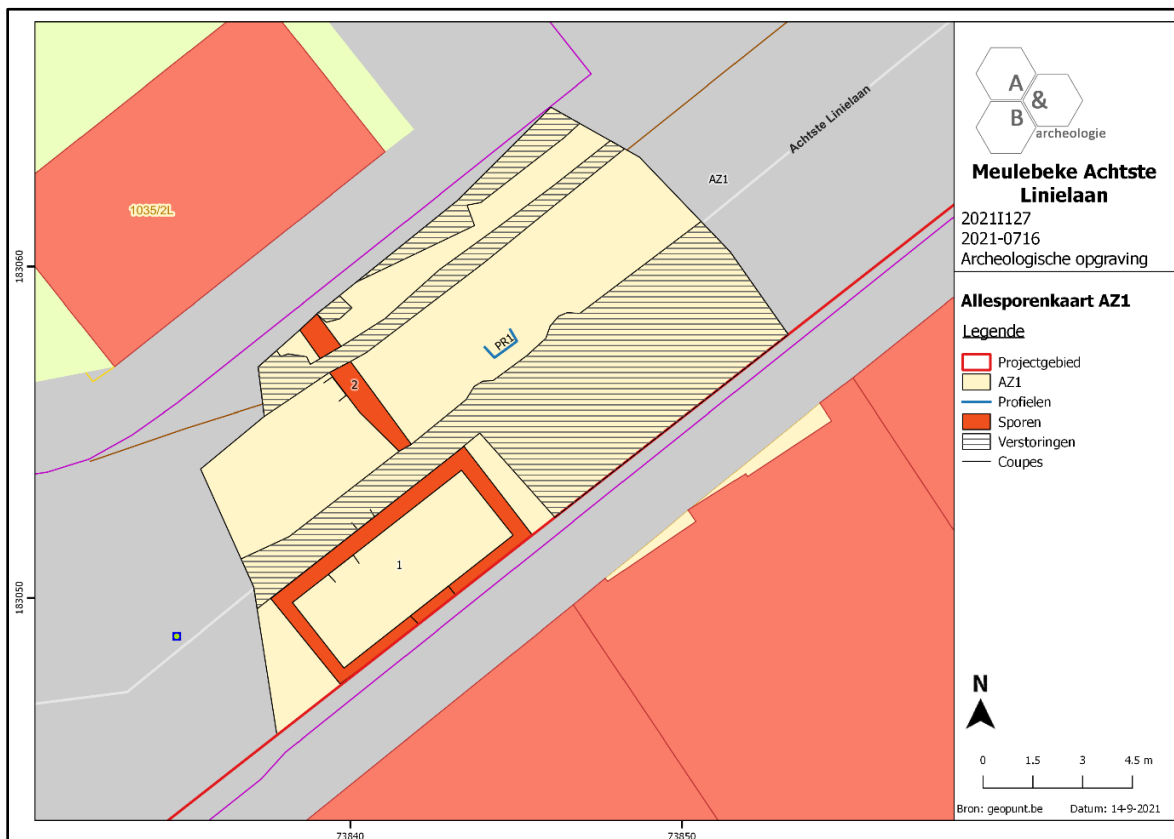
De twee sporen werden opgetekend ter hoogte van het stationnetje. In deze zone werd in eerste instantie een testput (testput 4) aangelegd waarbij opgemerkt kon worden dat de uitgravingsdiepte overeenkwam met het archeologische vlakniveau (C-horizont). Om die reden werd een ruimere zone archeologisch onderzocht, omschreven als archeologische zone 1 (AZ1). In het vlak werden diverse verstoringen geregistreerd maar ook twee bakstenen structuren.

S1 betreft een rechthoekige bakstenen structuur met een lengte van ca. 7,3m en een breedte van ca. 3,4m. De muurdikte bedraagt ca. 50cm. De bakstenen hebben een formaat van ca. 21,5 x 10 x 6,5cm gevat in een harde witte kalk/cementmortel. De structuur werd intern uitgehaald om meer inzicht te krijgen in de functie en het gebruik. De muren bleken tot 11 rijen diep bewaard te zijn onder het vlakniveau, oftewel ca. 85cm. Aan de buitenzijde werd gebruik gemaakt van een verstek als extra steun. Er werd geen vloer waargenomen, uitsluitend puinlagen. Er zijn bovendien ook geen aanwijzingen teruggevonden dat de structuur ooit voorzien was van een vloer (vloerplaat, tegels, ...). De interne muren zijn bovendien niet afgestreeken of bezet wat eventueel zou wijzen op een kelder of beerput functie. Aan de zuidelijke zijde van de structuur was een 120cm brede uitsparing aanwezig voorzien van een betonnen linteel. Mogelijk betreft het een verluchting- of toevoergat. Volgens lokale bewoners bevond zich hier tegenover een café en zou deze mogelijk hieraan gelinkt kunnen worden. De functie kan echter eerder gezocht worden als een soort sterfput (opvang regen/afvalwater) onder de straat gelinkt aan het stationnetje. De gelaagde lensvormige opvulling en de afwezigheid van een vloer lijken deze functie te bevestigen. De gebruikte mortel geeft alleszins een 20ste-eeuwse datering aan, wat bevestigd wordt door een fragment industrieel witgoed teruggevonden in de opvulling. Cartografische bronnen tonen geen bewoning aan op deze plaats waardoor het wellicht een uitsluitend ondergrondse structuur betreft.

S2 is een restant van een afvoerkanaal dat vanaf het station in de richting van S1 loopt en hierop aansluit. Een coupe op S2 toont een ondiepe bewaring aan van het spoor. Er kan immers nog één rijtje bakstenen herkend worden, die gevat zijn in een witte vrij harde kalkmortel. Het gebruikte baksteenformaat betreft 22 x 11 x 5,5cm, de dikte bedraagt ca. 65cm. Het spoor kan gevolgd worden over een afstand van ca. 4,7m en kan in het straatbeeld aan het stationnetje nog herkend worden als een aanpassing in de straatstenen. Een datering in de 20ste eeuw kan hierdoor vooropgesteld worden. Wellicht betreft het een afvoerkanaaltje voor de afvoer van hemelwater in de richting van de sterfput S1.

Figuur 37 Allesporenkaart met zicht op de testputten en de archeologische zone (AZ1), geprojecteerd op het huidige kadaster (bron: geopunt.be).

Figuur 38 Detail van de archeologische zone AZ1 ter hoogte van het stationnetje (bron: geopunt.be).

Figuur 39 Sfeerbeeld van de archeologische resten ter hoogte van het stationnetje.

Figuur 40 Zicht op de bakstenen rechthoekige structuur S1 en het muurtje/uitbraakspoor S2.

Figuur 41 Detailopname van de bakstenen rechthoekige structuur.

Figuur 42 Coupe op de interne zijde van de structuur S1.

Figuur 43 Coupe op de buitenzijde van de structuur S1; de coupe kon niet dieper geplaatst worden door de aanwezigheid van een leiding.

Figuur 44 Zicht op de zuidelijke muur van de structuur met uitsparing/luchtgat en betonnen linteeel. Merk duidelijk de gelaagde lensvormige opvulling op.

Figuur 45 Uitbraakspoor/muurresten S2.

Figuur 46 Coupe op de muurresten S2.

Figuur 47 Zicht op de aanpassing van de straatstenen in het verlengde van S2.

3.4. Culturele en natuurwetenschappelijke vondsten

Bij het archeologisch onderzoek werden twee inventarisnummers uitgedeeld aan vondstmateriaal. Het gaat om een pijpensteeltje in pijpaaarde (inv. 2) en een wandscherfje industrieel wit met blauwkleurige florale beschildering (inv. 1). Beide fragmenten, elk met een gewicht van 3g, kunnen in de late 19de/20ste eeuw gedateerd worden. Het industrieel wit werd teruggevonden in de opvulling van de bakstenen structuur S1; het pijpensteeltje tegen het afvoerkanaal S2.

Bij de aanleg van het vlak in AZ1 werd een losse vondst aangetroffen met de metaaldetector. Het betreft een Duitse 7,92mm patroon uit de Eerste Wereldoorlog. Aan het slaghoedje kunnen nog vaag de markeringen 'S67 – 18 - ? - ?' gelezen worden. De huls werd aldus vervaardigd in 1918 en is gemaakt uit 67% koper. Aangezien de patroon nog op scherp stond, werd deze overgedragen aan de CTE-deskundige en DOVO.

3.5. Datering en interpretatie archeologische site

3.5.1. Relatieve datering aan de hand van sporen en vondsten

De aangetroffen structuur kunnen op basis van hun ligging, opbouw, gebruikte bakstenen en mortel in de 20ste eeuw gedateerd worden. Ook het ingezamelde vondstmateriaal dateert uit deze periode.

3.5.2. Absolute datering aan de hand van natuurwetenschappelijke dateringstechnieken

Niet van toepassing

3.5.3. Absolute datering aan de hand van historische bronnen

Er zijn geen historische bronnen voorhanden die getuigen van de aangetroffen sporen.

3.5.4. Tafonomische opbouw en formatie

De bodemopbouw is sterk aangepast door menselijk ingrijpen in de laatste 100 jaar bij de aanleg van de wegenis en nutsvoorzieningen. Meteen onder het huidige straatniveau komen puinige onderfunderingen voor waar doorheen kabels en andere voorzieningen lopen. Bijna centraal door de wegenis loopt een riolering. De huidige geplande werken omvatten een gelijkaardig proces waarbij de oude funderingen verwijderd worden en een nieuwe bestrating aangelegd. Concluderend kan gesteld worden dat geen originele bodem meer aanwezig is binnen het plangebied en binnen de uitgravingsdieptes van de geplande werken. Enkel aan het stationsgebouw kon over een kleine oppervlakte een betere opbouw waargenomen worden, hoewel ook hier de bodem sterk verstoord en afgetopt bleek te zijn.

3.6. Synthese

3.6.1. Interpretatie van de archeologische site

De archeologische werfbegeleiding werd bij aanvang van het onderzoek aangepast ten opzichte van het vooropgestelde programma van maatregelen. Het bleek snel duidelijk dat de uitgravingsdiepte van 45cm zich nog binnen verstoorde lagen bevond. Er werd gestart aan de oostelijke zijde met de opvolging van een grotere zone (testput 1). Op basis daarvan werd de onderzoeksstrategie aangepast en werden over het volledige tracé 13 testputten aangelegd telkens tot de maximale uitgraafdiepte, aangevuld met bodemkundige profielen. Enkel ter hoogte van het stationnetje, testput 4, werd een archeologisch niveau vastgesteld binnen de uitgraafdiepte van de geplande werken. Er werd om die reden een ruimere zone archeologisch onderzocht (AZ1). In de opgravingszone werden twee bakstenen structuren uit de 20ste eeuw teruggevonden. Het gaat om een afvoerkanaaltje S2 dat wellicht loopt van het stationnetje richting het zuiden, en aansluit op de rechthoekige bakstenen structuur S1. De bakstenen structuur S1 lijkt een volledig ingegraven rechthoekige ruimte te zijn. Een vloer of aanwijzingen hiervoor werden niet vastgesteld. In de zuidelijke zijde werd een verluchtingsgat waargenomen. Volgens lokale bewoners bevond zich hier tegenover een café en zou deze mogelijk hieraan gelinkt kunnen worden. De functie kan echter eerder gezocht worden als een soort sterfput (opvang regen/afvalwater) onder de straat. De gelaagde lensvormige opvulling en de afwezigheid van een vloer lijken deze functie te bevestigen. De gebruikte mortel geeft alleszins een 20ste-eeuwse datering aan, wat bevestigd wordt door een fragment porselein teruggevonden in de opvulling. Cartografische bronnen tonen geen bewoning aan op deze plaats waardoor het uitsluitend ondergrondse karakter bevestigd wordt.

Hoewel de bureaustudie een verhoogd potentieel aangaf voor sporen en vondsten uit de Eerste en Tweede Wereldoorlog, toont de archeologische werfbegeleiding aan dat de geplande werken zich beperken tot reeds verstoorde lagen. Met uitzondering van een losse Duitse kogelhuls uit de Eerste Wereldoorlog werden geen structuren of vondsten aangetroffen die aan de Wereldoorlogen kunnen gelinkt worden. Eén kleine archeologische zone leverde muurresten op uit de 20ste eeuw. In het ene geval gaat het om een slecht bewaard afvoerkanaaltje en het andere geval betreft een sterfput voor hemel/afvalwater.

Figuur 48 Zicht op de Achtste Linielaan met rechts het stationnetje omstreeks 1900 (bron: https://nl.wikipedia.org/wiki/Station_Meulebeke#/media/Bestand:Gare-Meulebeke-Place-bv-CPancienne.jpg).

3.6.2. Belang en betekenis van de archeologische site

Hoewel de bureaustudie een verhoogd potentieel aangaf voor sporen en vondsten uit de Eerste en Tweede Wereldoorlog, toont de archeologische werfbegeleiding aan dat de geplande werken zich beperken tot reeds verstoorde lagen. Met uitzondering van een losse Duitse kogelhuls uit de Eerste Wereldoorlog werden geen structuren of vondsten aangetroffen die aan de Wereldoorlogen kunnen gelinkt worden. Eén kleine archeologische zone leverde muurresten op uit de 20ste eeuw. In het ene geval gaat het om een slecht bewaard afvoerkanaaltje en het andere geval betreft een sterfput voor hemel/afvalwater.

3.7. Beantwoording onderzoeksvragen en -doelen

In de archeologienota waren volgende niet limitatieve vraagstellingen opgenomen:

Landschappelijk kader:

- Hoe was de oorspronkelijke (natuurlijke) bodemopbouw?

De bodemopbouw vertoont een zeer sterke antropogene invloed. Er is immers sprake van een dik verstoord pakket onder de huidige bestrating dat dieper reikt dan de uitgraafdiepte van de geplande werken. Slechts op één plaats, aan het stationnetje, werd de C-horizont binnen de uitgraafdiepte vastgesteld. Om die reden werd een ruimere zone onderzocht. In de bodemprofielen is duidelijk dat, met uitzondering van profiel 1, de verstoorde lagen tot minstens 75cm diep onder het straatniveau reiken. Profiel 1 bevindt zich ter hoogte van testput 4 aan het stationnetje. In dit profiel kon de C-horizont waargenomen worden meteen onder de 30cm dikke steenslag laag. Aangezien de uitgravingsdiepte hier tot maximaal 45cm zou gebeuren in functie van de geplande werken en het archeologische vlak zich op 30cm bevond werd een ruimere zone afgebakend en archeologisch onderzocht (archeologische zone AZ1), tot aan de grenzen waarop de verstoorde lagen weer werden vastgesteld. In het uiterste westen werd profiel 5 in testput 10 geplaatst. Dit profiel werd tot volledige diepte uitgegraven om een volledig zicht te krijgen op de bodemopbouw. De eerste 20cm bestaat uit kasseien, gevolgd door een 65cm dikke steenslag en kachelslik laag. Op 85cm diepte werd een bruinige Ap-horizont met baksteenspikkels waargenomen. Meteen onder de Ap bevindt zich de C-horizont op een diepte van ca. 115cm onder het straatniveau. De profielen 2, 3, 4 en 6 tonen allen een gelijkaardig beeld van verstoorde lagen die tot minstens 75cm diep onder het straatniveau reiken. De verstoorde lagen bestaan uit steenslag, baksteenpuin en kachelslik. Concluderend kan gesteld worden dat binnen de eerste 45cm geen relevant archeologische niveau geattesteerd werd, met uitzondering van de zone aan het stationnetje. Bijkomend kan gesteld worden dat minstens nog een buffer van 30cm hieronder aanwezig is. De C-horizont bevindt zich bovendien pas op een diepte van ca. 115cm onder het straatniveau. Op basis van de landschappelijke bodemprofielen worden geen archeologische niveaus verstoord bij de geplande werken en bovendien is sprake van een zeer sterke antropogene invloed op de bodem tot minstens 75cm. Enkel ter hoogte van profiel 1 (testput 4 – AZ1) aan het stationnetje werd een relevant vlakniveau waargenomen binnen de uitgravingsdiepte. Deze zone werd dan ook verder onderzocht, maar ook hier bleek de verstoringsgraad hoog te zijn.

- Wat is de aard, diepteligging, kwaliteit en ruimtelijke omvang (horizontaal en verticaal) van de archeologische site?

Er werden slechts op één plaats enigszins relevante archeologische sporen aangetroffen. Deze bevonden zich ter hoogte van het stationnetje (AZ1). De sporen dateren uit de 20ste eeuw en kunnen geïnterpreteerd worden als waterafvoer en bezinkput. De bewaringstoestand is matig te noemen. Overwegend kenmerkt de opgravingszone zich door diverse verstoringen. Elders werden uitsluitend verstoorde lagen geattesteerd.

- Wat zijn de verschillende landschappelijke elementen in het onderzoeksgebied?

Er werden geen landschappelijke elementen waargenomen. Het ganse onderzoeksgebied bestaat uit een wegnis in beton of kasseien.

- In welke mate is de bewaringstoestand van de vindplaats aangetast en welke processen zijn hiervoor verantwoordelijk?

Er is sprake van een zeer hoge verstoringsgraad. Onder de huidige bestrating bevinden zich verstoorde lagen tot minstens 75cm onder het maaiveld. De verstoringen kunnen gelinkt worden aan de aanleg van de wegnis met diverse nutsvoorzieningen.

- Zijn er verschillen in bewaringstoestand tussen of binnen de onderscheiden landschappelijke/topografische eenheden en waaruit bestaan deze verschillen?

Niet van toepassing.

Oorlogsgelateerde onderzoeksvragen:

- Zijn er nog structuren aanwezig in het veld?

Er werden geen oorlogsgelateerde structuren aangetroffen.

- Welke type structuren zijn herkenbaar (greppels, kabelsleuven, loopgraven, schuttersputten, ...)?

Niet van toepassing.

- Kan er een onderscheid gemaakt worden tussen structuren van WOI en WOII.

Niet van toepassing.

- Is er geschut opgesteld?

Niet van toepassing.

- Zijn er op basis van vondsten uitspraken te doen over welke eenheden actief waren in deze regio? Komt het vondstmateriaal overeen met dat wat gebruikt werd door de 9e compagnie van de achtste linie?

Niet van toepassing. Er werd één Duitse kogelhuls uit de Eerste Wereldoorlog aangetroffen als losse vondst.

- Zijn er menselijke resten aanwezig binnen het plangebied?

Niet van toepassing.

- Zijn er aanwijzingen waarop schuttersputten en/of loopgraven aangelegd zijn en vervolgens verlaten? Hoe zijn deze georiënteerd?

Niet van toepassing.

- Kan er iets gezegd worden over de intensiteit van de gevechten?
 - o Op basis van munitie
 - Er werd één Duitse kogelhuls 7,92mm aangetroffen als losse vondst met de metaaldetector. Op basis van de *backstamp* kan deze gedateerd worden in 1918 en dus gelinkt aan de Eerste Wereldoorlog.
 - o Op basis van sporen van granaatinslagen?
 - Niet van toepassing.
- Is de bekomen informatie afwijkend van het beeld dat ontstaan was uit het archiefonderzoek?

De uitgraafdiepte beperkt zich tot verstoorde lagen. De kans op aanwezigheid van sporen en/of vondsten uit beide Wereldoorlogen wordt zeer laag ingeschat. Ook uit oudere periodes is de verwachting eerder laag.

- Welke conserveringsmaatregelen moeten genomen worden om een goede bewaring en toekomstig onderzoek te garanderen?

Niet van toepassing.

- Strekt de site zich nog uit naar de aanpalende percelen?

Niet van toepassing.

3.8. Samenvatting gespecialiseerd publiek

Aangezien het plangebied deels in agrarisch gebied en deels in een woon- of recreatiegebied ligt, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 44.764m² bedraagt en de ingreep minstens 1.000m² bedraagt, is volgens het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 een archeologienota vereist. In de initiële archeologienota¹⁰ werd een tweeledig advies opgenomen. Enerzijds diende een verder vooronderzoek te gebeuren ter hoogte van een werfinrichting aan de Pittemstraat (zone 1) en anderzijds een archeologische werfbegeleiding over het wegtracé van de Achtste Linielaan (zone 2). De opdrachtgever ging echter nadien twee aparte omgevingsvergunningsaanvragen doen, waardoor twee archeologienota's dienden opgemaakt te worden. Voor de zone van de Pittemstraat betreft dit de ID nr. 13335¹¹, voor de Achtste Linielaan ID nr. 13334¹². Dit archeologierapport heeft betrekking op de archeologische werfbegeleiding aan de Achtste Linielaan.

Voor het plangebied werd niet gekozen voor een standaard opgraving, maar voor een opgraving in de vorm van een werfbegeleiding. De reden hiervoor ligt in het feit dat een volwaardige opgraving niet mogelijk is gezien de technische uitvoeringswijze van de geplande bodemingrepen (CGP 4.0 hoofdstuk 19). De werfbegeleiding is in essentie een volwaardige archeologische opgraving, met dat verschil dat de archeoloog hier de graafwerkzaamheden opvolgt. Het onderzoek kadert binnen duidelijke technische beperkingen die de geplande werken inherent met zich meebrengen. De omvang van de werfbegeleiding (in het vlak en in de diepte) beperkt zich echter tot de omvang van de bodemingrepen. De werfbegeleiding betracht steeds zo maximaal mogelijk de technieken van een archeologische opgraving te benaderen. Onvoorziene afwijkingen ten aanzien hiervan worden opgenomen in het archeologierapport en het eindverslag van de werfbegeleiding. De werfbegeleiding omvat alle werken die zullen plaatsvinden ter hoogte van de Achtste Linielaan. Concreet spelen de werken die begeleid dienen te worden zich af binnen een zone van ca. 6928m² ter hoogte van de Achtste Linielaan. Deze zone omvat de heraanleg van de weg, de parkings en de aanleg van de grachten. Binnen deze afgebakende zone wordt de rijweg over de volledige breedte opgebroken en wordt een nieuwe rijweg aangelegd met een parking. Hierbij zal de ingreep voor de aanleg van de toekomstige rijweg ca. 45cm onder maaiveld bedragen. Het gedeelte dat voorzien wordt voor de parking zal een maximale diepte van ca. 33cm bedragen. Naast de weg zal een gracht aangelegd worden. De maximale diepte van de gracht is 1m onder het huidig maaiveld. De gracht wordt 5m breed en onder een hellingshoek aangelegd. Elk van deze graafwerken wordt door een erkend archeoloog begeleid. De werfbegeleiding is in essentie een volwaardige archeologische opgraving, met dat verschil dat de archeoloog hier de civiele graafwerkzaamheden opvolgt. Het onderzoek kadert echter binnen duidelijke technische beperkingen die de geplande werken inherent met zich meebrengen.

De vooropgestelde onderzoeksstrategie werd aangepast bij aanvang van de archeologische begeleiding. Bij de start werd immers een grote zone (testput 1) archeologisch opgevolgd aan de oostelijke zijde van de Achtste Linielaan met aansluiting op de Pittemstraat. In deze zone bleek al snel dat de maximale uitgravingsdiepte van 45cm zich nog binnen sterk verstoorde lagen bevond. Om die

¹⁰ <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/12875>

¹¹ <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/13335>

¹² <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/13334>

reden werden over het volledige traject van de Achtste Linielaan 13 testputten aangelegd in twee fases ter validering van de impact van de geplande werken op het eventuele archeologische erfgoed. Testputten 1 tot en met 10 werden aangelegd op 13 september en omvatten nagenoeg het volledige traject, met uitzondering van de zone ter hoogte van de brandweer. In deze laatste zone werden op 22 september drie bijkomende testputten (testput 11 tem 13) aangelegd om ook hier een inschatting te kunnen maken. Enkel ter hoogte van testput 4, aan het stationnetje, werd het archeologische vlak geraakt en werd een ruimere zone (AZ1, ca. 156m²) opgegraven. Elders bleef de uitgravingsdiepte zich beperken tot verstoorde lagen en kon bovendien bepaald worden op basis van bodemkundige profielen dat het eerste archeologische vlakniveau zich beduidend dieper bevond. Er was bijgevolg nog een voldoende ruime buffer onder de maximale uitgravingsdiepte van ca. 45cm. De archeologische begeleiding werd ondersteund door een CTE-deskundige gezien de kans op explosieven uit de Eerste en Tweede Wereldoorlog.

In de opgravingszone AZ1 werden twee bakstenen structuren uit de 20ste eeuw teruggevonden. Het gaat om een afvoerkanaaltje S2 dat wellicht loopt van het stationnetje richting het zuiden, en aansluit op de rechthoekige bakstenen structuur S1. De bakstenen structuur S1 lijkt een volledig ingegraven rechthoekige ruimte te zijn. Een vloer of aanwijzingen hiervoor werden niet vastgesteld. In de zuidelijke zijde werd een verluchtingsgat waargenomen. Volgens lokale bewoners bevond zich hier tegenover een café en zou deze mogelijk hieraan gelinkt kunnen worden. De functie kan echter eerder gezocht worden als een soort sterfput (opvang regen/afvalwater) onder de straat. De gelaagde lensvormige opvulling en de afwezigheid van een vloer lijken deze functie te bevestigen. De gebruikte mortel geeft alleszins een 20ste-eeuwse datering aan, wat bevestigd wordt door een fragment porselein teruggevonden in de opvulling. Cartografische bronnen tonen geen bewoning aan op deze plaats waardoor het uitsluitend ondergrondse karakter bevestigd wordt.

Hoewel de bureaustudie een verhoogd potentieel aangaf voor sporen en vondsten uit de Eerste en Tweede Wereldoorlog, toont de archeologische werfbegeleiding aan dat de geplande werken zich beperken tot reeds verstoorde lagen. Met uitzondering van een losse Duitse kogelhuls uit de Eerste Wereldoorlog werden geen structuren of vondsten aangetroffen die aan de Wereldoorlogen kunnen gelinkt worden. Eén kleine archeologische zone leverde muurresten op uit de 20ste eeuw. In het ene geval gaat het om een slecht bewaard afvoerkanaaltje en het andere geval betreft een sterfput voor hemel/afvalwater.

3.9. Samenvatting niet-gespecialiseerd publiek

In de opgravingszone AZ1 werden twee bakstenen structuren uit de 20ste eeuw teruggevonden. Het gaat om een afvoerkanaaltje S2 dat wellicht loopt van het stationnetje richting het zuiden, en aansluit op de rechthoekige bakstenen structuur S1. De bakstenen structuur S1 lijkt een volledig ingegraven rechthoekige ruimte te zijn. Een vloer of aanwijzingen hiervoor werden niet vastgesteld. In de zuidelijke zijde werd een verluchtingsgat waargenomen. Volgens lokale bewoners bevond zich hier tegenover een café en zou deze mogelijk hieraan gelinkt kunnen worden. De functie kan echter eerder gezocht worden als een soort sterfput (opvang regen/afvalwater) onder de straat. De gelaagde lensvormige opvulling en de afwezigheid van een vloer lijken deze functie te bevestigen. De gebruikte mortel geeft alleszins een 20ste-eeuwse datering aan, wat bevestigd wordt door een fragment porselein teruggevonden in de opvulling. Cartografische bronnen tonen geen bewoning aan op deze plaats waardoor het uitsluitend ondergrondse karakter bevestigd wordt.

Hoewel de bureaustudie een verhoogd potentieel aangaf voor sporen en vondsten uit de Eerste en Tweede Wereldoorlog, toont de archeologische werfbegeleiding aan dat de geplande werken zich beperken tot reeds verstoorde lagen. Met uitzondering van een losse Duitse kogelhuls uit de Eerste Wereldoorlog werden geen structuren of vondsten aangetroffen die aan de Wereldoorlogen kunnen gelinkt worden. Eén kleine archeologische zone leverde muurresten op uit de 20ste eeuw. In het ene geval gaat het om een slecht bewaard afvoerkanaaltje en het andere geval betreft een sterfput voor hemel/afvalwater.

3.10. Bibliografie

- Van Laere E., 2019, Archeologienota Meulebeke, Pittemstraat: Verslag van resultaten, Gent: Baac Vlaanderen bv.
- Van Laere E., 2019, Archeologienota Meulebeke, Pittemstraat: Programma van maatregelen, Gent: Baac Vlaanderen bv.
- <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/13334>
- Meulebeke in De Grote Oorlog: <http://www.meulebeke.be/website/2769-www/version/default/part/AttachmentData/data/PanelenMeulebeke-13-04-2015%20goed%20voor%20druk.pdf>

- <https://inventaris.onroerendergoed.be/>
- www.geopunt.be

3.11. Figurenlijst

Figuur 1 Aanduiding van het plangebied op de topografische kaart (bron: Agiv).	6
Figuur 2 Aanduiding van het plangebied op de kadasterkaart (bron: geopunt.be).....	6
Figuur 3 Aanduiding van het plangebied met afbakening van de zones voor archeologische begeleiding (bron: Baac Vlaanderen en geopunt).....	8
Figuur 4 Uitsnede uit het ontwerpplan - doorsnede (bron: initiatiefnemer).	12
Figuur 5 Aanduiding van het plangebied met afbakening van de zones voor archeologische begeleiding (bron: Baac Vlaanderen en geopunt).....	13
Figuur 6 Inplanting van de testputten geprojecteerd op het GRB (bron: geopunt.be).	15
Figuur 7 Inplanting van de testputten, opgravingszone en sporen geprojecteerd op het GRB (bron: geopunt.be).	16
Figuur 8 Detailplan van AZ1 – opgravingszone ter hoogte van het station en testput 4 (bron: geopunt).	16
Figuur 9 Opschaven van het archeologisch vlak; sfeerbeeld ter hoogte van testput 13 aan de brandweerkazerne.	17
Figuur 10 Zicht op de opeenvolgende testputten met op de voorgrond testput 8 (foto genomen richting oosten met op de achtergrond het witte stationnetje).....	17
Figuur 11 Opmeten met GPS-toestel; sfeerbeeld ter hoogte van AZ1.	18
Figuur 12 Begeleiding van de archeologische graafwerkzaamheden door een CTE-deskundige; sfeerbeeld ter hoogte van testput 1 met op de achtergrond de Pittemstraat.	18
Figuur 13 Diverse werkende nutsleidingen (water, gas, elektriciteit, ...) doorheen het plangebied.	19
Figuur 14 Zicht op het vondstmateriaal (inv. 1 en 2).	23
Figuur 15 Zicht op de Duitse kogelhuls gedateerd in 1918.	24
Figuur 16 Detailplan van de archeologische zone AZ1 ter hoogte van het stationsgebouw.	25
Figuur 17 Zicht op het DTM met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).	31
Figuur 18 Zicht op de Tertiair Geologische Kaart ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be). ..	32
Figuur 19 Zicht op de Quartair Geologische Kaart ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).	32
Figuur 20 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart: type 1 (bron: geopunt.be).	33
Figuur 21 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart 1:50.000 (bron: geopunt.be).	33
Figuur 22 Franse soldaten tijdens de bevrijding van Meulebeke in 1918.....	37
Figuur 23 Zicht op de Statiemolen en deel van de Achtste Linielaan. De molen werd in 1918 beschadigd na beschietingen en werd in 1922 volledig afgebroken naar aanleiding van de nieuwe wijk.	37
Figuur 24 Duitse soldaten poseren bij de hospitaaltrein.	38
Figuur 25 Uitsnede uit de Ferrariskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt).	40
Figuur 26 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt).	40
Figuur 27 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt).	41
Figuur 28 Uitsnede uit de Poppkaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt).	41
Figuur 29 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris ter hoogte van het plangebied (bron: CAI, geopunt.be).....	43

Figuur 30 Gedenksteen aan het stationnetje ter nagedachtenis van de gesneuvelden uit de Tweede Wereldoorlog.	45
Figuur 31 Uitsnede uit de bodemkaart ter hoogte van de opgravingszone (bron: geopunt.be).....	47
Figuur 32 Grondplan met TAW-hoogtes van het maaiveld/straatniveau (zwart) en archeologisch vlakniveau (donkerblauw), geprojecteerd op het GRB (bron: geopunt.be).	48
Figuur 33 Aanduiding van de profielen 1 tem 6 (bron: geopunt.be).	48
Figuur 34 Profiel 1 ter hoogte van testput 4/archeologische zone 1 (AZ1).	49
Figuur 35 Profiel 6 in testput 13 ter hoogte van de brandweerkazerne.....	49
Figuur 36 Profiel 5 (testput 10) in het westelijke deel van de Achtste Linielaan met volledige bodemsequentie.	50
Figuur 37 Allesporenkaart met zicht op de testputten en de archeologische zone (AZ1), geprojecteerd op het huidige kadaster (bron: geopunt.be).....	53
Figuur 38 Detail van de archeologische zone AZ1 ter hoogte van het stationnetje (bron: geopunt.be).	53
Figuur 39 Sfeerbeeld van de archeologische resten ter hoogte van het stationnetje.....	54
Figuur 40 Zicht op de bakstenen rechthoekige structuur S1 en het muurtje/uitbraakspoor S2.	54
Figuur 41 Detailopname van de bakstenen rechthoekige structuur.	55
Figuur 42 Coupe op de interne zijde van de structuur S1.	55
Figuur 43 Coupe op de buitenzijde van de structuur S1; de coupe kon niet dieper geplaatst worden door de aanwezigheid van een leiding.	56
Figuur 44 Zicht op de zuidelijke muur van de structuur met uitsparing/luchtgat en betonnen linteel. Merk duidelijk de gelaagde lensvormige opvulling op.....	56
Figuur 45 Uitbraakspoor/muurresten S2.	57
Figuur 46 Coupe op de muurresten S2.....	57
Figuur 47 Zicht op de aanpassing van de straatstenen in het verlengde van S2.	58
Figuur 48 Zicht op de Achtste Linielaan met rechts het stationnetje omstreeks 1900 (bron: https://nl.wikipedia.org/wiki/Station_Meulebeke#/media/Bestand:Gare-Meulebeke-Place-bv-CPancienne.jpg).....	62

3.12. Tabellenlijst

Tabel 1 Zicht op de aangetroffen antropogene spoorcategorieën en hun aantallen.....	25
Tabel 2 Archeologische gekende waarden in de buurt van het plangebied (bron: Centrale archeologische inventaris).	42

4. Bewaring en deponering

Na afronding van een archeologische opgraving is het belangrijk dat het archeologische ensemble, d.i. het geheel van de materiële resten en het opgravingsarchief, als één geheel bewaard blijft volgens het actiefbehoudsbeginsel, zoals ook in het Verdrag van Valletta (artikel 4, paragrafen 2 en 3) wordt bepaald. Zakelijkrechthouders van een archeologisch ensemble moeten het ensemble als één geheel bewaren en in goede staat behouden. Conform het actiefbehoudsbeginsel moeten de zakelijkrechthouders mogelijke nadelige gevolgen ten aanzien van het ensemble voorkomen door de gepaste voorzorgsmaatregelen te nemen. Voorts moeten de zakelijkrechthouders het ensemble voor onderzoek en ontsluiting beschikbaar houden. Een zakelijkrechter kan zich aan de opgesomde plichten onttrekken, door schenking of bruikleen aan een erkend onroerendergoeddepot.

Na de afronding van het eindverslag wordt het ensemble overgedragen aan de initiatiefnemer. Indien gewenst wordt een geschikt erfgoeddepot gevonden.

5. Bijlagen

5.1. Lijst plannen en kaarten

5.2. Tekeningenlijst

Niet van toepassing

5.3. Fotolijst

5.4. Sporenlijst

5.5. Vondstenlijst

5.6. Stalenlijst

Niet van toepassing

5.7. Skeletformulieren

Niet van toepassing

5.8. Conservatierapport

Niet van toepassing

5.9. Resultaten aardkundige en natuurwetenschappelijke analyses

Niet van toepassing

5.10. Referentieprofiel

5.11. Dagrapporten

5.12. Grondplannen